JEVNAKER KOMMUNE

BUDSJETT 2021

ØKONOMI- OG HANDLINGSPLAN 2021 - 2024

Kommunestyrets vedtak sak 140/20 - 10.12.20

INNHOLD

1. ØKONOMIPLAN 2021-2024 - ÅRSBUDSJETT 2021 3
1.1 Innledning 3
1.2 Kommunebarometeret 5
1.3 Befolkning – befolkningsutvikling 6
1.4 Statsbudsjettet 2021 7
1.5 Økonomisk ståsted ved inngangen til planperioden 8
1.6 Økonomiske målsettinger / finansielle nøkkeltall 8
1.7 Bevilgningsoversikt - drift 12
1.8 Andre hovedstørrelser i driftsbudsjettet 14
2. HANDLINGSPLAN 2021-2024 15
2.1 Jevnaker kommunes overordnede mål 15
2.2 Mål for kommunen 16
2.3 Verbalvedtak 21
3. DRIFTSRAMMER TIL TJENESTEOMRÅDENE 22
3.1 Hovedtrekk for budsjettet 2021 - 2024 22
3.2 Folkevalgt og revisjon 22
3.3 Sentraladministrasjon 23
3.4 Oppvekst og kultur 27
3.5 Helse og omsorg 33
3.6 Plan og samfunn 38
3.7 Regionalt samarbeid 42
3.7.1 Interkommunalt samarbeid 42
3.8 Jevnaker Menighet 43
4. INVESTERINGER 2021-2024 44
4.1 Innledning 44
4.2 Investeringer med finansiering 44
4.3 Investeringsprosjektene 46
5. ØVRIGE FØRINGER - VEDLEGG 49

1. ØKONOMIPLAN 2021-2024 - ÅRSBUDSJETT 2021

1.1 Innledning

Rådmannens innledning:

2020 ble ikke helt som forventet. Et overordnet spørsmål er hvordan det vil påvirke oss i tiden som kommer. I budsjettarbeidet har det vært vanskelig å legge planer for håndtering av Korona-situasjonen. I flere tilfeller kompenserer Staten kommunene for merkostnadene, mens i andre tilfeller som er direkte eller indirekte konsekvenser av Korona, foreligger det ingen kompensasjon. Et slikt tilfelle er når planlagte aktiviteter i kommunetjenestene blir utsatt på grunn av beredskaps- og krisehåndtering i kommunen. Administrasjonen har erfart at det gjennom 2020 ikke har vært den utviklingstakt som var planlagt og finansiert gjennom budsjett 2020.

I 2021 blir det viktig å ikke igangsette aktiviteter som hemmer kommunen i fortsatt krisehåndtering, eller bidrar til feilaktige investeringer. I lys av demografien – *befolkningssammensetningen* – er det viktig å planlegge og iverksette tiltak før tjenestene i kommunen skal leveres. Vi legger derfor opp til at kommunen setter seg godt inn i fremtidige behov, kontrollerer status på det vi har i dag, og oppsøker tjenestesamarbeid med omkringliggende kommuner der hvor det er formålstjenlig. For å ivareta kommunelovens krav til langsiktig planlegging og bærekraftig økonomi over flere år, må det etableres et godt kunnskapsgrunnlag.

Budsjett 2021 *legger* et grunnlag for langsiktig og bærekraftig styring av Jevnaker kommune. Slik rådmannen har redegjort for i flere omganger, legges det opp til en gradvis opptrapping til et nettodriftsresultat på 1,75 % i perioden. I budsjett 2020 var måltallet satt til 0,5 %. For 2021 legges det opp til et resultat på 1 %. Dette betyr at budsjettinnspillet legger opp til et økonomisk resultat på 5,8 mill. NOK. Det er et ambisiøst men nødvendig grep for å sikre at kommunen ivaretar tjenesteleveransene over tid. Et hovedmål med sunn økonomi, er å kunne ivareta uforutsette utgifter.

Budsjettet vil innebære konseptuelle endringer i tjenestene. Noen av disse endringene har også et potensiale for å *både* effektivisere og *forsterke* kvaliteten i tjenestene. Et eksempel på dette er å bruke sykepleierkompetansen «der den trenges, når den trenges». Dette kan la seg gjøre ved å la ressursene være styrt gjennom felles ledelse, fremfor at ressursene er «låst» til geografisk sted eller et spesifikt organisasjonsledd.

Rådmannen er godt tilfreds med de organisasjonsprosjektene (ORG 2020) som peker på konkrete tiltak for å redusere kostnadene i kommunen. En viktig kvalitet ved rapportene er at det har vært delaktighet fra ledere, ansatte og tillitsvalgte, i utarbeidelsen. Rapportene har vært – eller er i skrivende stund, på vei til folkevalgte organ. På den måten er Kommunestyret, råd og utvalg, orientert om hva rådmannen legger til grunn for utvikling av tjenestene i 2021.

Selv om omstillingen legger opp til konseptuelle endringer, er det et mål å i størst mulig grad skjerme brukere og innbyggere for negative konsekvenser. På noen områder har sågar administrasjonen forventninger til at effektiviseringen kan gi positive ringvirkninger i form av bedre tverrfaglighet, når

ressurser må brukes på tvers av sektorer i kommunen. Momentum i prosessen vil være størst når tiltakene starter opp, og det er viktig å opprettholde denne kraften i endringsprosessen.

I neste års budsjett er det bevilget 2 mill NOK til driftsutgifter og 5 mill NOK til investeringer for å ivareta vår posisjon som turistdestinasjon, med opplevelsen av Jevnaker som en fjordlandsby; vår visjon og ambisjon. I lys av utfordringer i økonomien, vil rådmannen være opptatt av at dette er «utgift til inntekts ervervelse». Det betyr at i og med denne prioriteringen, må Jevnaker fremstå som et attraktivt sted å leve og bo. Å øke bosetting av netto skatteytere, å øke sysselsettingen, å øke inntektsgivende næring, vil være viktige mål for å sikre fremtidige generasjoner i Jevnaker. Dette må også gjøres i en bærekraftig form hvor både sosioøkonomiske, og klima- og miljøhensyn er ivaretatt.

Jevnaker har en egenart. Jevnaker står frem som et stolt samfunn med sterke tradisjoner og vilje til å forvalte arven fra kulturhistorien på en god måte. Når kommunen går inn i 2021, kan det være med et avklart svar på spørsmålet om hvilken region kommunen vil drive sitt politiske strategiske og operative samarbeid med. Det vil også påvirke hvordan kommunen posisjonerer seg i møte med fylkesadministrasjon og Staten.

I forslag til budsjett følger det også en oppdatert oversikt over hvilke periodemål administrasjonen mener er viktig i tiden som kommer. Årets Handlingsplan bygger på 4 kunnskapsrapporter/kartlegginger. Folkehelseoversikten, Kommunebarometeret, Ungdata 2020 og kommunens kartlegging av hvor innovativ kulturen i kommunen er, er viktige kilder til styring av kommunen. Administrasjonen peker mot 24 periodemål som egner seg til å ta grep om noen av utfordringene kunnskapsdokumentene har kartlagt.

Når det er sagt, kommunen er nr 10 på Kommunebarometeret, og har derfor sterke indikasjoner på at vi leverer gode tjenester. I omstillingen av kommunen for kommende perioder, vil det med sannsynlighet være muligheter for at vår posisjon svekkes, all den tid mange av de gode resultatene kommer av at man i budsjettene bakover i tid har prioritert midler til områder kommunen blir målt på. Når budsjettet nå blir strammere, vil det bety endringer i sektorene – som igjen kan gi svakere resultater på Kommunebarometeret, samtidig som at den overordnede økonomien blir bedre.

For de kommende år etter 2021, vil det grunnlag og det innsyn vi opparbeider oss neste år være retningsgivende. En mer detaljert økonomiplan for neste 4-årsperiode og godt inn i 2030-tallet, vil kunne utarbeides når vi har sett nærmere på sammenhengen mellom befolkningsutviklingen, vekstmønstret, Jevnaker som turistdestinasjon og eksisterende tilstand på infrastrukturen i kommunen.

Når du leser budsjettet vil du også se hvordan kommunen nå satser. Det satses på digitaliseringen i skolen; i neste års budsjett legger vi opp til at man tilbyr pc til alle elever fra og med 6. klasse, blant annet. Langt flere elever vil ta del i ordningen med personlige pc'er. Vi satser også på digitalisering av deler av våre arkiver. Vi starter med noe utskifting av gammelt inventar i institusjon. Vi styrker vår kompetanse og våre system for rekruttering av nye medarbeidere. Dette for å nevne noe av satsningene som ligger i budsjettforslaget.

Erling S. Kristiansen
Rådmann

1.2 Kommunebarometeret

Kommunebarometeret er en årlig rangering av alle kommuner. Analysen er foretatt av Kommunal Rapport på basis av offentlig tilgjengelige data for å målsette kommunenes prestasjoner innenfor de ulike sektorene. Nøkkeltall er beregnet med utgangspunkt i statistiske data fra en eller flere kilder. I noen tilfeller er nøkkeltallet hentet rett fra tabellene til for eksempel Statistisk Sentralbyrå, men i de fleste tilfellene er de basert på utregninger som Kommunal Rapport har gjort.
Dette er ingen vurdering av om innbyggerne får gode nok tjenester, men om det ser ut til at kommunen har noe å lære av andre – basert på hvor nær kommunens målbare resultater er kommunene med best resultat. Hensikten er å gi beslutningstakere som lokalpolitikere, et lettfattelig bilde på hvordan kommunen presterer målt mot resten av kommune-Norge.
I kommunebarometeret for 2020, som er basert på tall fra 2019, endte Jevnaker på en 10. plass av samtlige kommuner i landet. Som for tidligere år anses nøkkeltallene for Jevnaker som langt bedre enn økonomiske forutsetninger skulle tilsi.

Tabellene under viser Jevnaker og nabokommunenes plassering innen hver sektor.

	Vekt %	2015	2016	2017	2018	2019	Jevnaker 2020	Gran 2020	Lunner 2020	Ringerike 2020	Hole 2020
Total plassering Jevnaker		**90**	**56**	**69**	**56**	**83**	**10**	**45**	**111**	**137**	**7**
Grunnskole	20	266	336	261	349	298	122	74	88	205	31
Pleie og omsorg	20	133	105	55	90	47	5	199	230	209	5
Barnevern	10	75	47	131	40	51	54	125	297	63	110
Barnehage	10	182	148	162	168	335	336	326	246	246	256
Økonomi	10						225	263	381	236	50
Helse	7,5	346	171	189	118	211	195	181	78	165	181
Sosial	7,5	149	167	245	81	118	50	34	11	350	336
Kostnadsnivå	5	1	187	173	171	174	59	87	126	65	102

Økonomisektoren består av elleve nøkkeltall og rangeres ut i fra driftsmargin, hvor stort disposisjonsfondet er og hvilke endringer det har vært i fondet siste år. I tillegg rangeres kommunens gjeldsbyrde, finansutgifter, investeringer, lånebyrde og premieavvik.
I 2019 ble nasjonalt korrigert netto driftsresultat på -0,74 %, mens Jevnakers resultat var på -0,05 %. De beste kommunene i landet leverer et korrigert driftsreslultat på hele 26,21 %.
Disposisjonsfondene i kommune-Norge samlet lå på 11,51 % mens Jevnaker hadde 10,06 % av brutto driftsinntekter på sitt disposisjonsfond.
Av brutto inntekter brukte kommunene i Norge samlet sett 0,46 % før avdrag, på å dekke netto finansutgifter, mens Jevnaker brukte 1,39 % av inntektene på å betjene gjelden.
Investeringsnivået i Jevnaker har de siste fire årene vært på 16,77 % av brutto inntekter, mens snittet i landet ligger på 14,62 %. Forholdsvis høye investeringer i utvidelse av Bergerbakken skole, infrastrukturprosjektet knyttet til E16, utvidelse av Samsmoen barnehage og energiøkonomsering er bl.a. årsak til dette.
Resultat innenfor de øvrige kategoriene kommenteres under hvert enkelt område.

1.3 Befolkning – befolkningsutvikling

Per 1. januar 2020 hadde Jevnaker 6 852 innbyggere, mens tallet ved utgangen av juni var på 6 878.

Tydelig aldring, lavere befolkningsvekst samt flere og eldre innvandrere er noen av trendene som vil prege befolkningsutviklingen i Norge framover. I 2030 vil det for første gang være flere eldre enn barn her i landet ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB). Bakgrunnen for at befolkningsveksten blir lavere, er først og fremst at innvandringen har gått ned og forventes å fortsette på et lavere nivå enn i det siste tiåret. På grunn av koronapandemien forventes en liten nedgang i befolkningsveksten de første par årene som følge av stengte grenser og lav mobilitet. Det forventes også at pandemien på kort sikt vil redusere i fruktbarhet, men det forventes ikke at dødeligheten påvirkes.

I følge SSB vil veksten være svært ujevnt fordelt. Byene og områdene rundt vil få sterk befolkningsvekst, mens mange distriktskommuner vil oppleve en nedgang i folketallet. I følge rapporten ventes det at folketallet nasjonalt øker med 4,8 % de neste ti årene. I Jevnaker forventer de at folketallet vil øke med 7,6 % i samme tidsrom, altså litt mer enn den nasjonale veksten.

Med utgangspunkt i innbyggertall per 01.01.20 viser KS demografimodell, som tar utgangspunkt i SSBs nye befolkningsframskrivinger, noe om hvordan utsiktene forventes å bli for Jevnaker kommune de nærmeste ti år.

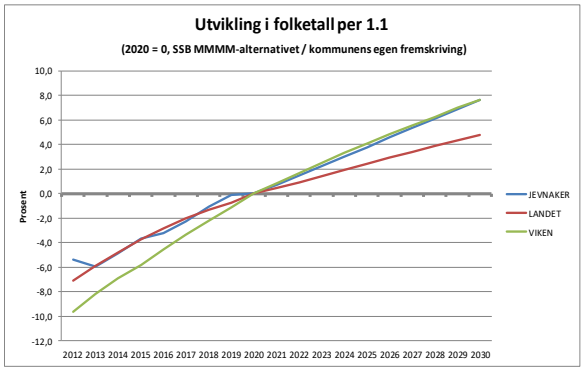

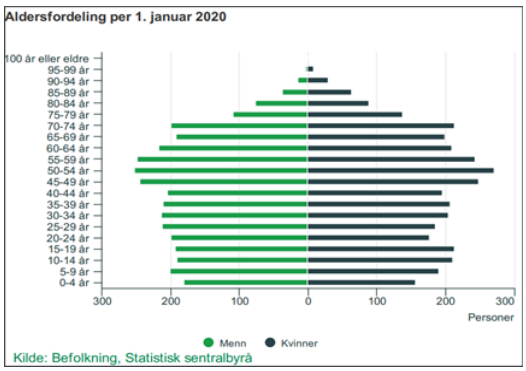

Befolkningsendringer påvirker kommunens samlede utgiftsbehov til velferdstjenester som grunnskole, barnehage, helse og omsorg. En konsekvens av sentralisering er sterkere aldring i utkantene. Mens unge voksne flytter til sentrale strøk og får sine barn der, blir de eldre igjen på bygda. Dette ser også ut til å være gjeldende for Jevnaker. Som alle modeller er befolkningsframskrivingsmodellen en forenkling av virkeligheten, men signaliserer noe om prioriteringene kommunen må ta for å møte utfordringene dette gir.

Den kommende eldrebølgen har den siste tiden vært en kilde til bekymring i Norge. Noe av bakgrunnen for dette er de fallende fruktbarhetstallene. Når dagens unge får færre barn enn sine besteforeldre, vil aldersfordelingen i befolkningen endre seg. Vi blir flere gamle enn unge, noe som kan by på utfordringer i framtiden. I framtidsbarometeret er det å få flere eldre regnet som negativt, i motsetning til utviklingen i de andre aldersgruppene. Om beregningene fra SSB slår til, blir det nærmere 62 % flere innbyggere over 80 år i Jevnaker de neste ti årene. En stor økning i denne

aldersgruppen, gir nye utfordringer for kommunen og medfører at det må tenkes nytt om hva som er kommunens rolle og hva som er pårørendes og andre aktørers rolle i framtiden. Samtidig er det et sterkt behov for å innføre ny teknologi som kan avlaste det økende bemanningsbehovet i Helse og omsorgssektoren.

Kommuner med sterk vekst i antallet innbyggere i yrkesaktiv alder, kan i utgangspunktet ha større forventing til vekst i skatteinntektene enn andre. For Jevnaker venter SSB at det blir 5,6 % flere innbyggere mellom 20 og 66 år de neste ti årene.

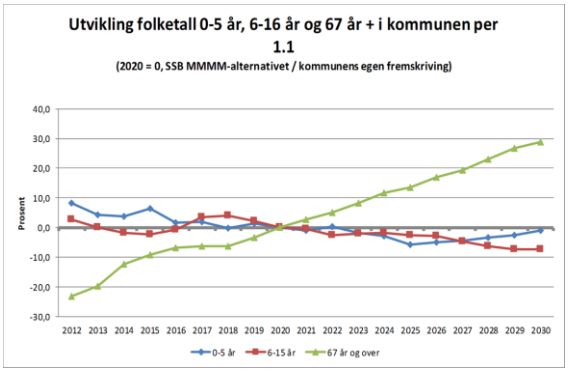

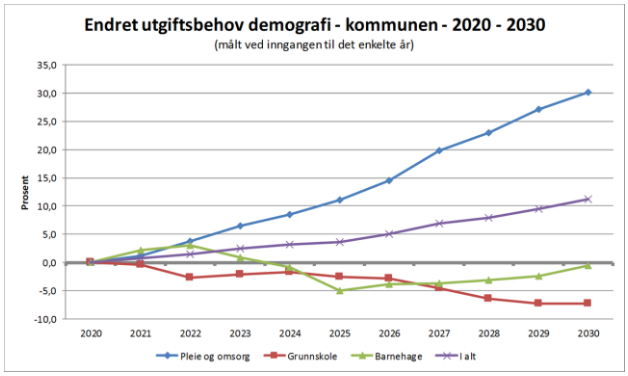

1.4 Statsbudsjettet 2021

Forslag til statsbudsjett for 2021 ble lagt fram 7. oktober, mens endelig vedtak skjer innen 15. desember. De frie inntektene til kommunesektoren er i 2021 anslått til ca. 411,8 mrd. kr. Utgangspunkt når veksten blir beregnet er revidert nasjonalbudsjett 2020 hvor ekstraordinære tilskudd knyttet til virusutbruddet blir holdt utenfor. Dette innebærer en vekst i frie inntekter, regnet fra anslag på regnskap for 2020 på 3,1 %. Anslaget inkluderer en oppjusteringa av skatteanslaget for 2020 med 2,25 mrd. kr. Pris og lønnsvekst (deflator) er anslått til 2,7 %, hvorav lønn utgjør 2,2 %.
For Jevnaker kommune er regjeringens anslag på de frie inntektene for 2021 på 393,2 mill. kr. Dvs. en anslått vekst fra 2020 til 2021 på 3,9 %. Foruten demografikostnader og økte lønns- og pensjonskostnader må følgende tiltak som innlemmes i rammetilskuddet fra 2020 dekkes av de frie midlene:

- Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO
- Gratis SFO for elever med særskilte behov på 5. – 7. trinn
- Tilskudd til fastleger (helårsvirkning)
- Utvidet aldersgrense for rett til ettervern i barnevernet
- Habilitering- og avlastningstilbud til barn og unge med nedsatt funksjonsevne.

Inntektsrammene er korrigert (trukket) for helårsvirkning av overføring av skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten gjeldende fra 01.11.20 samt tilskudd til tros- og livssynssamfunn hvor staten tar over utbetalingene fra 2021. Private barnehager har i snitt lavere pensjonsutgifter enn det de får tilskudd for og derfor foreslår departementet å redusere pensjonstilskuddet fra 13 til 11 % av kommunens lønnskostnader fra januar 2021. Rammene er også justert for helårseffekten av

regulering av barnehagemiljø. Tilskudd til frivilligsentraler er fra 2021 trukket ut av rammetilskuddet og vil bli tilført kommunen i form av øremerket tilskudd fra Kulturdepartementet.

1.5 Økonomisk ståsted ved inngangen til planperioden

Jevnaker kommunes avlagte regnskap for 2019 viste ved avslutningen av driftsregnskapet et regnskapsmessig mindreforbruk på 3 mill. kr. Netto driftsresultat var på 2,1 mill. kr, tilsvarende 0,4 %.

Etter andre tertial 2020 er det fortsatt usikkerhetsmomenter når det gjelder årsprognosen totalt sett, og mye av usikkerheten knytter seg til følgene av pandemiutbruddet.
Anslaget for skatt på inntekt og formue ble i revidert nasjonalbudsjett (RNB) redusert med 4 mrd. kr som følge av covid-19 pandemien. Uten nedjustering i henhold til RNB lå skatteinngangen før inntektsutjevning for Jevnaker per utgangen av september 1,08 % over budsjett. Kommune-Norge samlet viste derimot en nedgang på 0,1 % sammenliknet med tilsvarende periode i fjor. Etter inntektsutjevning lå Jevnaker på 94,5 % av landsgjennomsnittet. Endelig avregning er ikke kjent før i januar 2021.

Kommunens økonomi har fra mars vært sterkt preget av koronapandemien. Pandemien har påført kommunen betydelig merutgifter til etablering av ekstraordinære helsetiltak og smittevern. Herunder opprettelse av helsehotell, luftveispoliklinikk, innkjøp av smittevernsutstyr, kriseledelse osv. Kommunen har mottatt kompensasjoner fra staten gjennom økt rammetilskudd og ekstraordinære skjønnsmidler for å møte merutgifter og inntektsbortfall. Staten har også forutsatt at lavere lønns- og prisvekst enn opprinnelig forutsatt, antas å gi rom for å finansiere merbelastningen.
Lavere «øvrig aktivitet» i enhetene har ført til at enhetene, med unntak av helse og omsorg, ved utgangen av september ligger an til å holde seg innenfor årets gjeldende budsjettrammer, men om kommunen ikke får tilført ytterligere kompensasjon vil kriseledelsens ramme på 5 mill. kr (vedtatt i FSK sak 12/20) måtte bli tatt i bruk.

Med en total gjeldsportefølje ved utgangen av året på i overkant av 538 mill. kr er kommunen sårbar for renteoppgang. Norges Bank satte i løpet av 2020 ned styringsrenten til 0,0 % poeng, noe kommunens driftsregnskap har nytt godt av og som det i løpet av året er budsjettjustert for. Norges bank signaliserte i siste rentemøte at de ser for seg at renten holdes i ro til det er klare tegn til at forholdene i økonomien blir mer normale. En økning i renten på 0,5 % vil på dagens portefølje utgjøre ca. 2,5 mill. kr og vil med det påvirker tjenesteproduksjonen tilsvarende.

Kommunen drives nøkternt, og det er god styring av den daglige driften. Det knytter seg imidlertid alltid usikkerhet til de store størrelsene i budsjettet og det er ikke høyde for uforutsette hendelser.

1.6 Økonomiske målsettinger / finansielle nøkkeltall

I ny kommunelovs grunnleggende krav til økonomiforvaltningen legges det vekt på mer langsiktighet. Kommunen skal ha en solid økonomiforvaltning slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over

tid. Kommunen skal utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling. Finansielle midler og gjeld skal forvaltes på en slik måte at det ikke innebærer vesentlig finansiell risiko.

Finansielle måltall:
I henhold til Ny kommunelov § 14-2 skal kommunestyret selv vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Måltallene er ikke bindende for det enkelte år, men skal være retningsgivende for den økonomiske utviklingen.
Måltallene er et viktig styringsverktøy for kommunen. Med mange usikkerhetsfaktorer fram i tid, er det helt avgjørende for en sunn og bærekraftig kommuneøkonomi, at de faktisk blir brukt. Måltallene skal gjenspeile hva som skal til for å oppnå en forsvarlig langsiktig økonomisk utvikling.
En viktig forutsetning for at kommunen skal kunne tilby sine innbyggere gode velferdstjenester er at den har god kontroll på økonomien og kan håndtere uforutsette hendelser. Kommuner med sunn økonomi, som sørger for å ha et økonomisk handlingsrom, kan i større grad håndtere uforutsette hendelser uten at det får direkte konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne.

For årsbudsjett og økonomiplan 2021 – 2024 vedtas følgende handlingsregel:

- Kommunen skal i økonomiplanen ha et netto driftsresultat på 1,75 %.

Sammen med et godt driftsresultat må kommunen også fokusere på disponible midler på fond. Fondsmidler er en viktig reserve som gir mulighet til å møte svingninger i utgifter og inntekter på en kontrollert måte.
Egenfinansieringsgraden er et viktig bidrag for å styrke kommunens økonomiske stilling mens langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå.

Følgende måltall for årsbudsjett og økonomiplan 2021 – 2024 vedtas:

- Disposisjonsfondet skal utgjøre minst 10 % av brutto driftsinntekter
- Egenkapitalfinansiering av investeringer skal utgjøre 15 % av netto investering (egenfinansierte investeringer holdes utenfor)
- Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter skal ikke utgjøre mer enn 90 %

Netto driftsresultat
Netto driftsresultat er et av de viktigste nøkkeltallene i kommunesektoren og er en hovedindikator for målet på økonomisk balanse. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at driftsutgiftene er dekket, og renter og avdrag er betalt. Netto driftsresultat gir et uttrykk for hva kommunen sitter igjen med til eventuell egenkapitalfinansiering av investeringer og/eller avsetninger på fond til senere års drift. Teknisk beregningsutvalg legger til grunn at netto driftsresultat er å anse som tilfredsstillende dersom det over tid utgjør minst 1,75 %, mens Fylkesmannens anbefaling er at er at det bør utgjøre minst 3 % avhengig av nødvendige avsetninger og investeringer. For å ha en robust kommune-økonomi bør kommunen på sikt tilstrebe å nå dette målet.
I kommunens økonomiplan for perioden 2021 – 2024 er det lagt inn en opptrapping av netto driftsresultat til 2 %. På bakgrunn av inneværende års budsjett og resultat så langt i år, samt rammer gitt i statsbudsjettet syntes det realistisk for Jevnaker kommune å nå et mål om netto driftsresultat på 1 % i år 2021. Med opptrapping er følgende mål satt for økonomiperioden 2022 – 2024: 1,9 %, 1,9 % og 2 % i 2024.

I realiteten har netto driftsresultat vært høyere enn den virkelige driftsmarginen skulle tilsi de siste årene. I grafen under er netto driftsresultatet korrigert for netto premieavvik og netto avsetninger til bundne fond. Grafen illustrerer korrigert netto driftsresultat i kommunen de siste ti årene målt mot landet for øvrig og mot det antatte sunne nivået på 1,75 % og 3 % som er Fylkesmannens anbefaling.

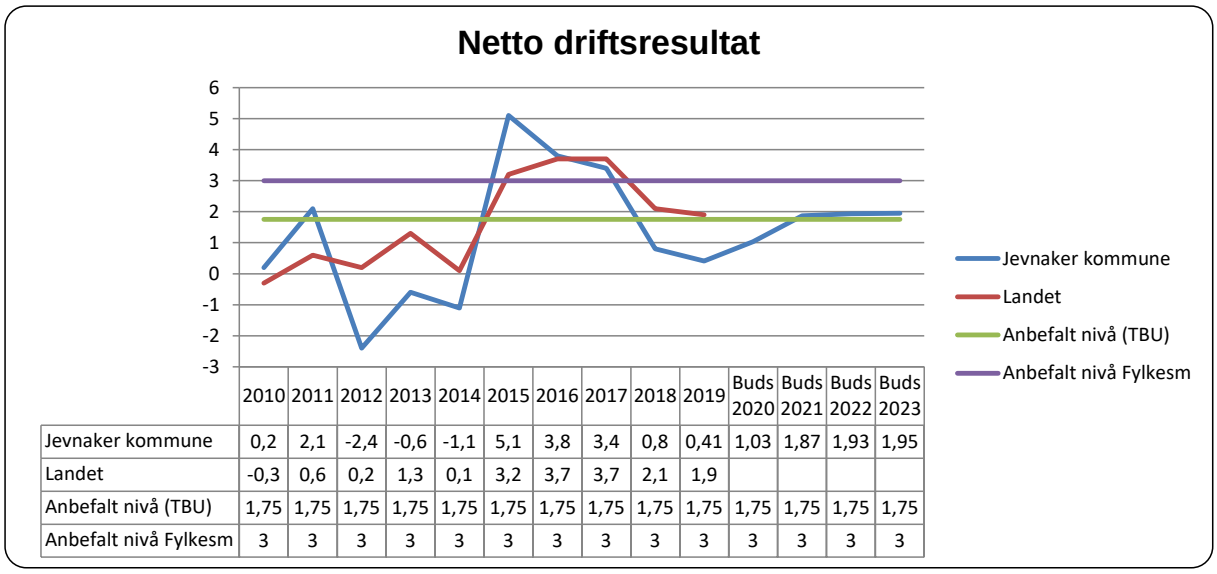

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Buds 2020	Buds 2021	Buds 2022	Buds 2023
Jevnaker kommune	0,2	2,1	-2,4	-0,6	-1,1	5,1	3,8	3,4	0,8	0,41	1,03	1,87	1,93	1,95
Landet	-0,3	0,6	0,2	1,3	0,1	3,2	3,7	3,7	2,1	1,9				
Anbefalt nivå (TBU)	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75
Anbefalt nivå Fylkesm	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Disposisjonsfondet

Sammen med et godt driftsresultat må kommunen også fokusere på sine disponible midler på fond. Det er viktig for kommunen å ha en disponibel fri egenkapital for å unngå å justere tjenestenivået i år med svingninger i inntekts- og utgiftsnivået. Videre er det sunn økonomi å ha midler til egenfinansiering av investeringer.

Jevnaker kommune hadde ved utgangen av 2019 disposisjonsfond på totalt 49,7 mill. kr. noe som utgjorde 9,4 % av brutto driftsinntekter. I henhold til gjeldende budsjett 2020 vil disposisjonsfond ved utgangen av året være på 47,5 mill. kr som tilsvarer ca. 8,78 % av brutto driftsinntekter. Med forutsetningene som ligger inne i rådmannens forslag til budsjett vil disposisjonsfondet utgjøre henholdsvis 8,8 % ved utgangen av 2021, 9,9 % i 2022, 11,2 % i 2023 og 12,6 i 2024.

Kommunens lånegjeld

Total gjeldsportefølje vil ved inngangen av 2021 være på ca. 521 mill. kr. Med investeringsnivået som ligger inne i planperioden vil lånegjelden øke med totalt 11,2 mill. kr.

Høy gjeldsbelastning medfører tøffe prioriteringer når det gjelder driftsnivået. Særlig er kommunen utsatt ved en renteøkning som pt er på et meget gunstig nivå. En del av lånegjelden kompenseres gjennom selvkostregnskapet for vann og avløp, med kompensasjonstilskudd for renter og avdrag fra Husbanken og med rente- og avdragsinnbetaling i forbindelse med utlånsmidler i form av startlån og er med det ikke direktebelastende driften.

Netto lånegjeld måler langsiktig gjeld korrigert for pensjon, utlån og ubrukte lånmidler. Gjeldsbelastningen måles mot sum driftsinntekter.

Kostratall 2019 viser følgende:

	Jevnaker	Lunner	Gran	Ringerike	Hole	Kostra-gruppe 10	Oppland	Landet
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	86,8	109,5	73,9	92,8	63,2	98,0	86,3	85,3

Utvikling av netto lånegjeld i økonomiplan og årsbudsjett (*tall i 1.000 kr*)

	2019	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Lånegjeld pr. 01.01.	482 699	488 148	490 443	499 209	496 071	486 339
Låneopptak	21 330	25 729	31 866	20 962	15 044	8 633
Avdrag	-15 882	-23 434	-23 100	-24 100	-24 775	-25 269
Lånegjeld pr. 31.12	488 148	490 443	499 209	496 071	486 339	469 703

Med forutsetningene som ligger inne i rådmannens forslag til budsjett vil netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter utgjøre henholdsvis 92,4 % ved utgangen av 2021, 91,9 % i 2022, 90,1 i 2023 og 87 % i 2024

Likviditet/finansforvaltning

Jevnaker kommune har per i dag likviditet til å håndtere løpende betalingsforpliktelser.
Likviditeten vil på sikt bli en utfordring om ikke netto driftsresultat økes i forhold til nåværende nivå.

1.7 Bevilgningsoversikt - drift

Bevilgningsoversikt - drift § 5-4 *tall i 1.000 kr*	**Regnskap 2019**	**Just. Budsj. 2020 ***	**Budsjett 2021**	**ØP 2022**	**ØP 2023**	**ØP 2024**
Rammetilskudd	-203 781	-207 016	-210 326	-210 326	-210 327	-210 327
Inntekts- og formuesskatt	-172 299	-180 505	-182 881	-182 881	-182 881	-182 881
Eiendomsskatt	-14 152	-13 697	-13 900	-13 900	-13 900	-13 900
Andre generelle driftsinntekter	-2 518	-2 430	-1 890	-1 879	-1 860	-1 860
Sum generelle driftsinntekter	**-392 751**	**-403 648**	**-408 997**	**-408 986**	**-408 968**	**-408 968**
Sum bevilgninger drift, netto	**363 736**	**369 406**	**371 884**	**366 475**	**366 675**	**365 975**
Renteinntekter	-2 563	-2 300	-1 228	-1 181	-2 486	-2 486
Utbytter	-695	-700	-700	-700	-700	-700
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	10 626	11 240	10 172	10 013	10 060	10 197
Avdrag på lån	18 259	23 434	23 100	24 100	24 775	25 269
Netto finansutgifter	**25 628**	**31 674**	**31 344**	**32 232**	**31 649**	**32 280**
Netto driftsresultat	**-3 388**	**-2 568**	**-5 769**	**-10 279**	**-10 644**	**-10 713**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	11	-8 010	-4 326	-4 223	-3 557	-2 816
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfon	3 789	-	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	7 167	5 442	-1 443	-6 056	-7 087	-7 897
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-			
Sum disponeringer/dekning av netto driftsresulta	**3 388**	**-2 568**	**-5 769**	**-10 279**	**-10 644**	**-10 713**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

**Justert budsjett per 01.10.20*

Bevilgningsoversikt drift viser inntektene som ikke knytter seg til bestemte formål i økonomiplanens driftsbudsjett og disponeringen av disse inntektene.

Anslag på frie inntekter (skatt og rammetilskudd) totalt for Jevnaker i 2021 er 393,2 mill. kr. Dvs. en økning i forhold til justert budsjett per 01.10.20 på 5,7 mill. kr. Økningen skal dekke lønns- og prisvekst, pensjon, demografikostnader, nye oppgaver m.m.

Skjønnsmidler fordelt gjennom statsbudsjettet på 1 mill. kr inngår i anslaget på frie inntekter. Dette er en reduksjon på 0,3 mill. kr i forhold til inneværende år. Skjønnsmidler som er tilbakeholdt hos fylkesmannen og som skal brukes til kommunale innovasjons- og fornyingsprosjekter samt uforutsette hendelser som måtte oppstå i løpet av året, må det som tidligere år, søkes på. Dette er øremerkede midler som eventuelt mottas i løpet av 2021.

Rammetilskuddet fordeler seg som følger :		
Innbyggertilskudd	170 333	Per innbygger kr 24.761 (kr 25.083 i 2020)
Korreksjon for elever i statlige og private skoler	1 103	Antall elever i Jevnaker per 01.10.19 - 23 stk
Utgiftsutjevning	1 972	Behovsindeks 1,0051 (landsgjennomsnitt = 1) Omfordeling per innbygger - kr 287
Tilskudd med særskilt fordeling	1 631	Helsestasjon- og skolehelsetjeneste / økt lærertetthet / habilitering og avlastning
Inntektsgarantiordningen	-260	Finansiering per innbygger -53 kr
Ordinært skjønn	1 000	Fylkesmannens fordeling
Netto inntektsutjevning	34 547	
Sum rammetilskudd	**210 326**	

Alle tall i 1.000 kr

Øvrige budsjettkommentarer og forutsetninger

Skatteinntektene inkludert inntektsutjevningen er den størrelsen i veksten av frie inntekter det er knyttet mest usikkerhet til. Budsjettert skatteanslag for 2021 er satt til 180,5 mill. kr. Dette i henhold til statsbudsjettets anslag hvor det tas utgangspunkt i skatt per innbygger i kommunen i 2019, framskrevet med innbyggertallet i 2020. Ut fra dette blir det regnet ut en prosentandel som hver kommune får av beregnet samlet skatt. Denne prosentandelen blir brukt videre til å fordele samlet skatteanslag. For Jevnaker kommune er endringen fra 2020 til 2021 1,7 % for samlet skatt og rammetilskudd. Eksklusiv covid-19 bevilgninger utgjør endringen 3,5 %.

Andre generelle statstilskudd:
Kompensasjonstilskudd fra Husbanken for renter og avdrag av investeringer i henhold til handlingsplan for eldreomsorg og rentekompensasjonsordningen for skoler og kirker er for 2020 beregnet til 1,9 mill. kr. Det er brukt en rentesats på 1,45 %.

Skatt på eiendom er budsjettert med uendret promille og bunnfradrag fra 2020 på henholdsvis 2,8 og kr 400.000. Samlet inntekt er beregnet til 13,9 mill. kr.

Renteinntekt på innskudd er beregnet med 0,6 % årlig rente, mens rente på ansvarlig lån er beregnet med 5,5 % rente. Det er også budsjettert med 0,7 mill. kr i utbytte.

For 2021 er det forutsatt en renteutgift på 1,5 % på nye flytende låneopptak mens det for fastrenteandelen er antatt en rente på 2 %. Simulert rente i Kommunalbankens låneportal er brukt på lån med flytende rente, mens reell rente er brukt på fastrentelån. I planperioden er samme beregningsmåte benyttet.

Avdrag på lån er budsjettert etter forenklet modell som ny kommunelov krever, med 23,1 mill. kr. Endelig størrelse på avdraget vil bli utregnet etter at regnskapet for 2020 er avsluttet.

Netto driftsresultat utgjør i 2021 5,8 mill. kr.

Overføring til investering er egenfinansiering av investeringer samt renter på tilfluktsrom.

Netto avsetninger utgjør 1,24 mill. kr som avsettes til disposisjonsfond.

1.8 Andre hovedstørrelser i driftsbudsjettet

Spesifikasjon av ansvar 170 i budsjettskjema 1B	Just budsjett	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**
Andre overordnede forhold	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Boligtilskudd, prosjektering, tilpasning og etablering	300	300	300	300	300
Lønn og pensjon	4 101	9 061	9 361	9 361	9 361
Tap på krav	100	100	100	100	100
Avskrivninger	34 321	33 204	34 294	35 046	35 614
Sum utgift	**38 822**	**42 665**	**43 755**	**44 507**	**45 075**
Momskompensasjon drift,	-9 250	-9 250	-9 250	-9 250	-9 250
Motpost avskrivninger	-34 321	-33 204	-34 294	-35 046	-35 614
Sum inntekt	**-43 571**	**-42 454**	**-43 544**	**-44 296**	**-44 864**
Sum nettoutgift	**-4 749**	**211**	**211**	**211**	**211**

Alle tall i 1.000 kr

Boligtilskudd, prosjektering, tilpasning og etablering
Fra 2020 er Husbankens ordning med boligtilskudd innlemmet i rammeoverføringene.
Det er i budsjettet lagt inn kr 300.000 i tilskuddsmidler til prosjektering/utredning, tilpasning og etablering av bolig.

Lønn og pensjon (sentralt avsatt lønnspott)
I lønnspotten ligger midler til å dekke helårsvirkning av lønnsoppgjøret for 2020 samt konsekvensene av neste års lønnsoppgjør og pensjon. Beløpet er beregnet ut i fra anslått lønnsvekst i kommunesektoren på 2,2 %.

Premieavvik, pensjon
Prognose for pensjonskostnadene, som er beregnet av KLP og SPK, er lagt til grunn i budsjettforslaget.
Det er budsjettert med amortisert premieavvik på 8,9 mill. kr på bakgrunn av tidligere års premieavvik. Amortisert premieavvik består av 1/15 av tidligere års bokførte premieavvik for premieavvik som har oppstått i 2010 og tidligere. For premieavvik oppstått i 2011 – 2013 er amortiseringstiden 10 år, mens det for premieavvik oppstått fra og med 2014 er endret til 7 år.

Momskompensasjon
For året 2021 er det budsjettert med 9,25 mill. kr i momskompensasjon fra drift.
Momskompensasjonen fra drift inntektsføres på overordnet økonomi mens korrekt tjeneste benyttes.
All merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringsprosjekter direkteføres i investeringsregnskapet. Budsjettert beløp i 2021 er 3,9 mill. kr.

2. HANDLINGSPLAN 2021-2024

2.1 Jevnaker kommunes overordnede mål

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsverktøy. Den består av en samfunnsdel og en arealdel. Arealdelen består av et kart som viser arealbruken og bestemmelser og retningslinjer til kartet. Samfunnsdelen inneholder overordnede mål, som skal sikre at kommunen ivaretar sine langsiktige utfordringer og styrer kommunen i en ønsket retning. Den skal omfatte kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den skal danne grunnlaget for kommunens fireårige handlingsplan og budsjett.

Samfunnsdelen av kommuneplan 2019 -2030 inneholder fire områder det legges spesiell vekt på

- **Sentrum og næringsutvikling med basis i Fjordlandsbyen Jevnaker**
- **Bærekraftig utvikling**
- **Levekår og folkehelse**
- **Kommunen som organisasjon**

I samfunnsdelen av kommuneplan 2019 -2030 er det innenfor de ulike satsingsområder laget 4 års utviklingsmål som skal styre Jevnaker kommune i en ønsket retning.

Forslag til handlingsmål til hvert satsingområde dreier seg om tiltak vi skal gjøre i 2021. Handlingsmålene skal være med å bygge opp under hovedmål og utviklingsmål innenfor det enkelte satsingsområde. Handlingsmålene er knyttet opp mot budsjettdokumentet og gjenspeiler hva vi har råd til å gjøre i 2021.

2.2 Mål for kommunen

Flere av målene er basert på følgende kunnskapsgrunnlag:

FHO = Folkehelseoversikt **KB**= kommunebarometeret

UD20= Ungdata 2020 **IKU**= Innovasjonskulturundersøkelse Jevnaker kommune

Hovedmål

Fra tettsted til Fjordlandsbyen Jevnaker

Utviklingsmål 2021-2024

- Gründerskap og næringsutvikling gis gode muligheter og vilkår
- Opplevelsesaktørene samles i ei samarbeidsklynge
- Sentrum utvikles som bo-, handels-, opplevelses- og besøkssted, med fjorden som ressurs
- Strandpromenaden påbegynnes fra nord/øst og adgangen til fjorden forbedres
- Sentrum gjøres til et moderne og klimanøytralt sted
- Bergermoen næringspark utvikles med tanke på både kort- og langsiktige behov
- Det skapes en ny arbeidsplass per hver 2. netto nye innbygger
- Sentrum utvikles som et attraktivt sted for alle alderstrinn

PERIODEMÅL 2021	HENVISNING	MÅLEINDIKATOR
Gjennomføre prosjekt «Jevnaker som turistdestinasjon»		Utført/ikke
Følge opp planlegging og etablering av strandpromenade med estetisk utforming, og med særlig vekt på samhandling med Statens Vegvesen		Utført/ikke

Hovedmål

Utvikle Jevnaker til en klimaklok kommune

Utviklingsmål 2021-2024

- Følger opp realisering av planene om vedtatte vei- og jernbaneforbindelser til og innenfor regionen.
- Kollektivandelen økes ved å utvikle kollektivtransporten både innenfor og til/fra Jevnaker
- Sentrumsnær pendler/innfartsparkering tilrettelegges med tilhørende kollektivstopp
- Standarden på kommunale gater og veier forbedres
- Energi- og klimaplanens handlingsmål iverksettes
- Klimavennlig teknologi tas i bruk
- Arealforvaltningen er bærekraftig med vekt på sentrumsnære boligområder som har gangavstand til sentrale funksjoner
- Trafikksikre gang- og sykkelforbindelser til alle sentrumsnære boligområder
- Jord- og skogbruksarealer, samt kulturlandskapet ivaretas i et langsiktig og bærekraftig perspektiv

PERIODEMÅL 2021	HENVISNING	MÅLEINDIKATOR
Øke og forbedre kollektivforbindelser til, fra og innad i Jevnaker	UD20	Utført/ikke
Kommunen skal kutte bruk av engangsplast der det er mulig		Utført/ikke
Gjennomføre et klima innovasjonsprosjekt		Utført/ikke
Redusere andel vann som går tapt på grunn av lekkasjer i ledningsnettet	KB	2019=42%
Øke andelen byggesaker med faktisk tilsyn	KB	
Gjennomføre tilsyn og ulovlighetsoppfølgning innenfor miljøområdet		

Hovedmål

Et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring

Utviklingsmål 2021-2024

- Jevnakersamfunnet fremmer likeverd, inkludering og medborgerskap
- Jevnakersamfunnet legger til rette for et mangfold av kultur- og fritidsaktiviteter og fremmer frivillighet, deltagelse og sosialt felleskap for alle
- Kommunen leverer helhetlige og koordinerte tjenester gjennom hele livsløpet
- Barn og unge har et trygt, aktivt og helsefremmende oppvekstmiljø
- Barn og familie tilbys tidlig og rett hjelp av personer med riktig kompetanse
- Jevnakerskolen gir et helhetlig læringsløp av høy kvalitet bygd på ny forskningsbasert kunnskap
- Resultatene i Jevnakerskolen er på nasjonalt nivå eller bedre
- Barnehagebarn og skoleelever har et tilpasset tilbud i et inkluderende fellesskap
- Barnehagekapasiteten utvides i tråd med økt behov
- Boliger og bomiljøer imøtekommer framtidas omsorgsbehov
- Flest mulig eier og bor i egen bolig
- Personer med bistandsbehov mottar som hovedregel hjelp til å mestre livet i eget hjem

PERIODEMÅL 2021	HENV.	MÅLEINDIKATOR	RES 2018	RES 2019	RES 2020
Sluttkompetanse 10. trinn minst på landsgjennomsnittet	FHO UDIR skole-porten	Grunnskolepoeng (snitt standpkt. og eksamenskarakterer)	43,3	41,6	41,8
Prosjekt for «en dør inn» / BTI (Bedre tverrfaglig innsats) implementeres	ORG 2020	Utført/ikke			
Utrede etablering av felles samarbeidsform for brann- og rednings-tjenesten i regionen		Utført/ikke			
Prosjekt motivasjon for skole og høyere utdanning 5.-10. trinn	UD20	Utført/ikke			

PERIODEMÅL 2021	HENV.	MÅLEINDIKATOR	RES 2018	RES 2019	RES 2020
Pedagog dekning i barnehage, minimum 50 %.	KB	%			
God kvalitet og tilgjengelighet i arbeidet med personer under 30 år	KB	Andel unge 18-30 år som mottar sosialhjelp på NAV skal ikke øke			
Kommunen har tatt stilling til løsningsforslagene i reformen «Leve hele livet» og disse er vedtatt politisk.	St. mld (2017-2018) Leve hele livet	Utført/ikke			
Gjennomføre eiendomsstrategiprosjekt for kommunens formålsbygg, grunneiendommer og utleieboliger					
Etablere et tett og forutsigbart samarbeid med frivilligsektoren. Som del av dette, gjennomføre «Prosjekt mangfold, inkludering og samhandling i/for Jevnakersamfunnet.»	FHO	Utført/ikke			

Hovedmål

En innovativ og samskapende kommune

Utviklingsmål 2021-2024

- Innbyggere og medarbeidere opplever høy tilfredshet
- Innovasjon brukes som utviklings- og endringsmetode i hele organisasjonen gjennom åpne utviklingsprosesser
- Jevnaker er en foregangskommune innenfor samskaping
- Ledere og medarbeidere er kompetente og endringsvillige
- Det skal gjennom 10Faktorundersøkelsen, og etterarbeidet av denne, fokuseres på mestringsorientert ledelse og mestringsklima i hele organisasjonen
- De ansatte har 94 % tilstedeværelse eller høyere
- Kommunen tilbyr minst 14 læringsplasser innen sine tjenester
- Tar i bruk ny og formålstjenlig teknologi

PERIODEMÅL 2021	HENV.	MÅLEINDIKATOR	RES 2018	RES 2019	RES 2020
Etablere og gjennomføre «heltidsprosjektet» i henhold til mandat		Utført/ikke			Mandat til behandling 3. tertial
Følge opp sykefraværsarbeidet for å nå målet på 6 %. Mål 2021 = 7 % (ikke koronarelatert)		%	7,7	7,8	8,6 per 2. kvartal
Spennet mellom beste og dårligste resultat i 10Faktor skal reduseres		Utført/ikke			
Utarbeide perspektivmelding Jevnaker 2035		Utført/ikke			
Utrede framtidig IKT organisering		Utført/ikke			
Utrede samarbeid med andre kommuner		Utført/ikke			
Etablere et systematisk samarbeid med næring- og leverandører, samt akademia, med målsetting om å øke innovasjon i vår kommunale virksomhet.	IKU	Utført/ikke			

2.3 Verbalvedtak

1. Administrasjonen utreder og om mulig iverksetter et tilbud for opplæring av voksne som ikke er svømmedyktige. Ordningen skal først og fremst tilbys flyktninger eller innvandrere som er foreldre til barn og unge i barnehage eller grunnskoletrinn.

2. Administrasjonen bes vurdere og eventuelt iverksette et alternativt kantinetilbud på JORS og i Samfunnshuset.

3. Ordningen med samlokalisert korttids- og somatisk avdeling skal evalueres innen utgangen av 2021. I evalueringen skal det fremgå hvilke positive og eventuelle negative konsekvenser ordningen har hatt for pasienter og ansatte. Det skal også belyses hvordan samlokaliseringen i seg selv har påvirket tjenestene.

4. Ordningen omtalt som «Avansert sykepleie» skal evalueres innen utgangen av 2021. I evalueringen skal det fremgå hvilke positive og eventuelle negative konsekvenser ordningen har hatt for ledelse av ressursene, og konsekvensene for pasienter og ansatte.

3. DRIFTSRAMMER TIL TJENESTEOMRÅDENE

3.1 Hovedtrekk for budsjettet 2021 - 2024

Tall i 1 000 kr							
	2019	Justert budsjett pr 01.10.20	+ / - endr 2020 -> 2021	2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Folkevalgte og revisjon	5 631	5 097	863	5 960	5 660	5 960	5 660
Sentral administrasjon	37 729	40 052	790	40 842	40 192	40 192	40 192
Overordnet økonomi	-5 613	-4 750	4 961	211	211	211	211
Selvkost (vann, avløp, feie	-9 018	-7 229	0	-7 229	-7 229	-7 229	-7 229
Oppvekst og kultur	144 791	155 466	-2 273	153 193	151 593	151 593	151 593
Helse og omsorg	134 937	137 061	-5 633	131 428	127 569	127 569	127 169
Plan og samfunn	54 789	43 709	3 770	47 479	48 479	48 379	48 379
SUM TOTALT TIL DRIFT	**363 247**	**369 406**	**2 478**	**371 884**	**366 475**	**366 675**	**365 975**

Alle tall i 1.000 kr

Øvrige budsjettkommentarer omtales nærmere under hvert enkelt område

3.2 Folkevalgt og revisjon

Generelt
Kommunens kostnader i forbindelse med politisk virksomhet er samlet i ansvarsområdet «Folkevalgt og revisjon.» Kostnadene her utgjør; godtgjørelser til ordfører og folkevalgte, tilskudd til politiske partier, bevertning, forbruksmateriell, annonser/informasjonsarbeid, regionsamarbeid, opplæring, samt kostnader til revisjon og kontrollutvalget.

Rammetabell 2021 – 2024

Folkevalgt og revisjon	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**5 097 000**	**5 097 000**	**5 960 000**	**5 660 000**	**5 960 000**
Godtgjørelser		350 000			
Ordfører godtgjørelse		23 000			
Valg		300 000	- 300 000	300 000	- 300 000
Kontrollutvalgstjenester		100 000			
Tapt arbeidsfortjeneste politikere		20 000			
Postlocal - forskningsprosjekt		70 000			
Sum folkevalgt og revisjon	**5 097 000**	**5 960 000**	**5 660 000**	**5 960 000**	**5 660 000**

Rammeendringer
Rammen er justert opp med til sammen 0,8 mill. kr, som fordeler seg på valg samt godtgjørelser til politikere. Utgifter til kontrollutvalg og revisjon er lagt inn med en økning på kr 100.000. I tillegg er det lagt inn en økning på kr 70 000 til deltakelse på forskningsprosjektet «Konsept for styrket demokratimedvirkning». Gjennom tverrfaglig forskning skal det undersøkes effekter av Post Local sitt dialogkonsept på engasjement og deltakelse i politisk dialog, blant unge mennesker spesielt.

3.3 Sentraladministrasjon

Generelt
Kommunens fellesfunksjoner som IKT, økonomi, eiendomsskattekontor, servicetorg, post-arkiv, informasjon/web, politisk sekretariat, rådmann og utviklingsstab er samlet i dette ansvarsområdet. Budsjettrammen inneholder foruten lønn og sosiale utgifter bl.a. tilskudd til Jevnaker Menighet, fellesutgifter for hele kommunen som IKT- lisenser og utstyr, digitalisering, forsikring, porto og annonsering, bedriftshelsetjeneste, interkommunalt innkjøpssamarbeid, samt kostnader til drift av eiendomsskattekontoret.

Sentraladministrasjonen skal være rådgiver og støttespiller for alle kommunalsjefområdene, og levere tjenester som skal legge til rette for gode prosesser for å oppfylle de krav som blir stilt til virksomhetene. God samhandling på tvers av virksomhetene er en viktig forutsetning for å levere gode tjenester til det beste for våre innbyggere.

Rammetabell 2021 - 2024

Sentraladministrasjon	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**40 052 000**	**40 052 000**	**40 842 000**	**40 192 000**	**40 192 000**
Kontingenter, KS, FOU og OU		100 000			
Perspektivmelding		250 000			
Digitale Akershus		21 000			
Cut-e "testbatterier"		50 000			
Annonser		150 000			
Felles kompetansemidler		300 000			
Økte lisenser IKT		550 000			
Utredning framtidig IKT		200 000			
Fast track digitaliseringspott drift		200 000			
Forsikringer		600 000			
Jevnaker sokn - 2,2 % - av total ramme		80 000			
Omstillingstiltak		300 000			
Prosess/samordning merkantile funksjoner		- 810 000	- 650 000		
Skatteoppkrever overf til staten		- 877 000			
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn - overf staten		- 324 000			
Sum sentraladministrasjon	**40 052 000**	**40 842 000**	**40 192 000**	**40 192 000**	**40 192 000**

Skattoppkrever funksjonen blir flyttet over til staten fra 1. november 2020, og derfor justeres driftsrammen ned med nesten 0,9 mill. kr. Ny lov om tros- og livssynssamfunn trer i kraft fra 01.01.21 og ansvaret for tilskudd til andre trossamfunn overføres til staten. Rammen for sentraladministrasjonen justeres derfor ned med 0,3 mill. kr.

Digitalisering
Behovene for å digitalisere flere av tjenestene øker, og vi ser at det blir vanskeligere å drifte og utvikle digitaliseringen av kommunen på egenhånd. Det ble for noen år tilbake startet en utredning for å se nærmere på et IKT-samarbeid med omkringliggende kommuner. Arbeidet ble satt på vent da kommunereformen kom, og utredninger om kommunesammenslåinger var aktuelt. Da det ikke ble noen kommunesammenslåing, ønsker vi nå å se nærmere på fremtidig organisering og drift av IKT for

Jevnaker kommune. Det settes av midler til dette formålet. Digitalisering i Jevnaker kommune må samtidig gjennomføres, uavhengig av resultatet av utredningen.

Digitaliseringsstrategien skal revideres i løpet av første halvår 2021, og skal slås sammen med innovasjonsstrategien (se nedenfor vedrørende innovasjon). I 2021 skal vi satse på å ytterligere digitalisere rekrutteringsprosessen med innkjøp av nytt fagsystem med tilhørende integrasjoner. Anskaffelse av et innkjøpssystem står også for tur. Det vil kunne øke vår kontrollevne i forkant av innkjøpene samt strukturere opp hele innkjøpsprosessen forøvrig. Andre satsninger innenfor digitalisering for 2021 er:

- Digital innbyggerdialog for tjenestemottakere i helse og omsorg
- Digitalt natt-tilsyn for hjemmetjenesten
- Øke pc-tettheten på skolene (6, 7 og 8 klasse)
- Digitalisering byggesaksarkivet
- Utvidelse sykesignalanlegg (sporingssystem)
- Sentral infrastruktur og servere

Effektivisering
Sentraladministrasjonen har i 2019 og 2020 vært prosjekteier av prosjektet «Administrative rutiner» i ORG 2020. Det er foretatt en omfattende kartlegging av manuelle rutiner og prosesser på alle tjenesteområdene. Prosjektgruppen foreslo i sin rapport prioriterte tiltak etter en skala fra 1 - 5, hvor oppgaver som er såkalte «lavthengende frukter» kan iverksettes uten ytterligere kostnader og utredning, er førsteprioritet. Prosjektet viser at det i tillegg er nødvendig å foreta en kartlegging av organiseringen av merkantile oppgaver for å se om vi kan effektivisere oss ytterligere ved å se dette mer helhetlig. Det vil derfor igangsettes en prosess der vi ser nærmere på organiseringen av alle merkantile oppgaver på tvers av alle virksomheter, med mål om å effektivisere og utnytte ressursene enda bedre.

Det settes også av midler til å få utarbeidet en såkalt «perspektivmelding» med mål om å lage en 12-års plan for å kunne danne et kunnskapsgrunnlag for langsiktig økonomisk styring.

Styrkingen av driftsbudsjettet for sentraladministrasjonen forøvrig relaterer seg hovedsakelig til:

- Digitalisering; økning vedlikehold og lisenser IKT systemer
- Økning forsikringer; skade og indeks relatert prisøkning i KFF (innkjøpssentral for forsikringstjenester)
- Felles kompetanse- og omstillingsmidler

Kommunikasjon
Det å styrke og tilpasse innbyggerdialogen til enhver tid står selvsagt sentralt. Ny nettside er her sentral og videre implementering vil fortsette inn i 2021. Vi skal øke selvbetjeningsgraden for våre innbyggere ved å få på plass såkalt «Min side» funksjonalitet på nettsiden. Arbeidet med kommunikasjonsstrategien blir også viktig å få på plass. Den skulle i utgangspunktet vært ferdig i løpet av 2020, men på grunn av koronasituasjonen måtte arbeidet skyves på.

Utviklingsstab
Utviklingsstaben jobber strategisk innenfor områdene digitalisering, tjeneste- og organisasjonsutvikling, innovasjon og kvalitetsutvikling samt HR. I tillegg ivaretar utviklingsstaben operative oppgaver innenfor HR, internkontroll, informasjonssikkerhet, ROS-analyser, GDPR, tjenestedesign, generell prosessveiledning og prosjektstyring.

HR
2020 ble et spesielt og annerledes år. Mye av det som var planlagt må forskyves over til 2021. For HR vil dette gjelde bl.a. satsningen på å bygge en heltidskultur. Mandatet som skulle til politisk behandling tidlig i 2020 kom til behandling først i november og arbeidet med forsøksordninger vil bli gjennomført i 2021. Det ble også en utsettelse av arbeidet vedrørende arbeidsgiverstrategi og tilknyttede dokumenter. Dette arbeidet vil bli avsluttet i løpet av våren 2021.

Sykefraværsarbeidet er et kontinuerlig arbeid og med koronasituasjonen har vi fått ytterligere utfordringer. Det arbeides for å få en oversikt over hvor mye Cocid-19 har gitt oss av fravær, men vi ser en relativt stor økning i fraværet. Dette gjelder da spesielt innenfor oppvekstsektoren.

I 2021 vil HR i større grad få ansvar for oppfølgingen av våre lærlinger. Vårt felles opplæringskontor med Lunner opphører og vi legger opp til en deltakelse i opplæringskontoret for Viken.

I 2021 vil vi også fokusere på bedre ansettelsesrutiner. Våre to HR-medarbeidere sertifiseres for bruk av testverktøy og det er budsjettert innføring av en digital ansettelsesportal.

Innovasjon og samskaping
I framtida skal kommunene yte både flere, helt nye og kvalitativt bedre tjenester for mindre penger enn i dag. Det betyr helt enkelt at må være mer treffsikre og nyskapende i vår oppgaveløsning enn vi er i dag. Det handler om å skape nye løsninger *sammen med* og ikke *for* dem det angår – og dette krever deltakelse, samhandling og felles problemløsning. God innsikt i innbyggernes *behov* er en forutsetning for at innovasjon skal skje.

Det er gjennomført en kartlegging av organisasjonens innovasjonskultur. Kartleggingen ble gjennomført tidlig i 2020 og viser disse hovedtrekkene:

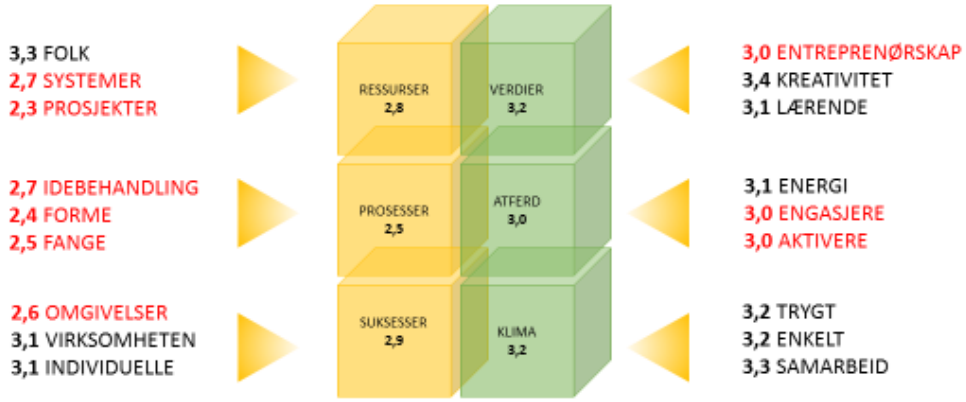

Tabellen over viser hvordan vi scorer på de forskjellige områdene av kartleggingen, og de områdene som er merket med rødt skrift er de områdene hvor vi har mest å hente på å sette inn tiltak. Kartleggingen gir oss også de mer detaljerte svarene på hva som er årsaken til resultatene for disse hovedområdene, og hva som de korrekte tiltakene å iverksette. Handlingsmålene for 2021 tar utgangspunkt i områdene med lavest score, Ressurser/systemer (2,7), Ressurser/prosjekter (2,3),Prosesser/idebehandling (2,7). Prosesser/forme (2,4), Prosesser/fange (2,5).

Innovasjonsstrategien gjelder ut 2020 og skal revideres. Samtidig skal strategien slås sammen med digitaliseringsstrategien i en strategi. I planstrategien er vedtak i saken planlagt våren 2021. Ovennevnte kartlegging vil bli en av de viktigste informasjonskildene i arbeidet med revideringen.

Kompetanse og utvikling – felles for kommunen
Kommunen samler kompetansemidlene nå i en felles budsjettpost, slik at kompetanse kan styres og ses på tvers av sektorene. Unntatt fra dette er sektorspesifikke utdanninger, med øremerket finansiering fra staten eller andre tilskuddsordninger.

Etterutdanning og kompetansetilførsel må først og fremst basere seg på kommunens behov. Eksempelvis egner masterutdanninger seg til å få utredet spesifikke problemstillinger i kommunen. Rådmannen vil innarbeide prosedyrer for å føre oversikt over søknader om etterutdanning, prioritering av innvilgelse av utdanninger, og styre prosjektoppgaver til områder hvor kommunen har behov for utredninger.

Viktig områder hvor vi må sikre oss god kompetanse er innenfor prosjektledelse, digitalisering og arbeidsgivertematikk.

Kvalitet og internkontroll
Internkontroll- og kvalitetsarbeidet er forankret hos kommunens øverste ledelse og inngår som en del av virksomhetsstyringen. Det jobbes kontinuerlig med internkontroll- og kvalitetsutvikling, med høy bevissthet på at dette er en integrert del av kommunens helhetlige styringssystem.
Ny kommunelov setter fokuset på internkontroll og utdyper og presiserer kommunedirektørens ansvar for internkontrollen i større grad en gammel kommunelov. Det har i tillegg vært en større gjennomgang av særlovenes krav til internkontroll og overflytting av lovkrav til ny kommunelov. Det er utarbeidet en ny veileder fra KS som tar kommune kommunedirektørens perspektiv og ser på hvilke grep som kan gjøres for å få helhet og sammenheng i internkontrollen. Med bakgrunn i denne veilederen er det lagt opp til en større revisjon av kommunens modell for internkontroll som vil kreve ressurser og oppfølging utover i 2021.

Sykefravær

Sykefravær 2017 - 2019

Årstall	2017	2018	2019	Per 30.09.20
Legemeldt	6,1 %	6,0 %	5,9 %	6,9 %
Egenmeldt	1,6 %	1,6 %	1,7 %	1,5 %
Totalt sykefravær	**7,7 %**	**7,6 %**	**7,6 %**	**8,4 %**

Antall ansatte/årsverk

	2017	2018	2019	Per 30.09.20
Årsverk	442	438	427	424*
Antall	586	578	553	541*

* Fra 01.01.19 er brannvesenet utelatt fra statistikken. Dette er små stillinger (2,79 %) og ikke representative stillingsstørrelser for kommunen.

Per 30.09.20 er det 541 ansatte fordelt på 424 årsverk. Dette fordeler seg på 430 kvinner og 111 menn. Dette gir en andel på 20,5 % menn og 79,5 % kvinner. Denne fordelingen har i de senere år vært stabil.

3.4 Oppvekst og kultur

Generelt
Oppvekst og kultur består av tjenestene barnehage, grunnskole, barnevern, pedagogisk-psykologisk tjeneste, forebyggende tjenester, kultur, kulturskole, bibliotek, idrett og fritid.

Vi jobber kontinuerlig mot å nå kommunens overordnede utviklingsmål. Et koordinert og effektivt samarbeid mellom tjenestene, og kompetanse for å møte dagens og fremtidens utfordringer i alle ledd, er to av de viktigste fokusområdene i årene som kommer.

Digitalisering i de ulike enhetene står høyt i satsningen for årene fremover. Blant annet vil det satses på individuell pc til alle elever på 6.-10. trinn fra 2021. Det skal også sikres at elever med særskilte behov i lavere årstrinn har individuell tilgang til pc.
August 2020 ble forebyggende tjenester flyttet over til oppvekst og kultur. Dette vil styrke den tverrfaglige innsatsen som skal ivareta sårbare barn og unge i tiden fremover. Funn fra *prosjektet ORG 2020 – Forebyggende arbeid 0-6 år,* har identifisert en rekke opprettholdende faktorer til hvorfor det tverrfaglige samarbeidet ikke fungerer optimalt.

Prosjektgruppa har fått i mandat å føre prosjektet over i en ny fase; innføring av samarbeidsmodellen BTI (bedre tverrfaglig innsats), og det skal hjelpe oss å rigge et bedre system for bedre tverrfaglig samarbeid. RBUP (regionsenter for barn og unges psykiske helse) skal veilede prosjektgruppa i arbeidet med dette. I tillegg vil KS være en god samarbeidspartner for kartlegging av behov for innhold og innovasjon i de enkelte tjenester. Samarbeidsmodellen skal omfatte alle i kommunen som jobber med barn og unge i alderen 0-23 år.

Det har i flere år vært fokusert på å sørge for at det enkelte barns behov for *tilpasset opplæring* blir ivaretatt innenfor det ordinære tilbudet. Dette bidrar til å redusere behovet for spesialpedagogiske tiltak/undervisning i barnehage og skole i tråd med målsettingene. Samtidig har vi de siste årene hatt en stor økning i tilrådninger om 1:1-undervisning, spesielt innenfor autisme, traumer og andre sosio-emosjonelle vansker. Dette er en utvikling som også ses nasjonalt. For 2020 var tallet på nytt økende i antall timer og det vil være behov for å se nærmere på dette i 2021.

For å kunne møte disse barna/ungdommene med riktige tiltak og oppfølging, må vi i 2021 og årene fremover både heve og spisse kompetansen ute i barnehager, skoler, ressursteam, PPT og i øvrige tjenester som jobber mot barn og familier i kommunen. Kompetanseheving vil ivaretas gjennom blant annet prosjektet inkluderende praksis for sårbare barn – autisme, der vi mottar en årlig støtte på 500 000 i tre år for å øke kompetansen nær barna og hindre skjevutvikling. Det vil også være nødvendig å se på endringer i organisering og tilbud forankret i forskning. Folkehelseoversikten, Ungdataundersøkelsen og kommunebarometeret gir oss tydelige signaler på hvor innsatsen bør være. Dette er et viktig ledd i det å bli omforente om ansvar og koordinering av det forebyggende arbeidet.

Det vil i 2021 være nødvendig å se på samordning av felles tjenester i egen organisasjon og på tvers av flere sektorer. Det legges derfor opp til en omstillingsprosess i oppvekst og kultur med forventet innsparing på ca. 6 mill. kr.

Rammetabell 2021 – 2024

Oppvekst og kultur	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**155 466 000**	**155 466 000**	**153 193 000**	**151 593 000**	**151 593 000**
Kompensasjon ped.ledere barnehage		168 000			
Fullfinansiering BTI/Utvikling		271 000			
Overf ikke-kommunale barnehager - redusert påslag pensjon 13 -> 11 %		- 1 300 000			
Forebyggende helse overf fra H&O		4 682 000			
Omstilling		- 6 490 000			
Stiftelsen Randsfjordfestivalen		- 350 000			
Frivilligsentraler - øremerket tilskudd fra kulturdep		- 854 000			
Tilpasningsmidler		1 600 000	- 1 600 000		
Sum oppvekst og kultur	**155 466 000**	**153 193 000**	**151 593 000**	**151 593 000**	**151 593 000**

Barnehage
Barnehagene har ansvaret for tilbudet til ca. 320 barn, og driftes og utvikles etter nasjonale føringer, hjemler i lover, forskrifter og kommunalt vedtatte planer. I likhet med ny overordnet læreplan i skolen ser vi at flere områder er sammenfallende, blant annet livsmestring og folkehelse.

Det har i 2020 vært en nedgang i behov for barnehageplasser i Jevnaker kommune. Det er per november 2020 ledige plasser i våre barnehager. Dette er en forventet trend også i 2021. Nesbakken barnehage utvidet med en avdeling fra august 2020. I tillegg utvidet Nordby gårdsbarnehage med en ny avdeling på samme tid. Vedtak om utbygging av ny 6 avdelings barnehage i Toso bør vurderes på nytt med bakgrunn i ny kunnskap over forventet demografi 0-6 år de neste årene.

I 2019 gikk vi over til et heldigitalt fagsystem for barnehagene, Visma Flyt barnehage. Vi opplever det som et svært brukervennlig system som forenkler arbeidet vesentlig. Visma Flyt barnehage skulle våren 2020 utvikles videre med blant annet lansering av Foresatt-app. Dette vil bli prioritert tidlig i 2021. Appen skal forenkle kommunikasjon og samarbeid mellom barnehagen og hjemmet, og her kan man blant annet legge inn uke- og månedsplaner, skrive korte dagsrapporter og foresatte kan registrere fravær på barn.

I 2019 fikk alle de kommunale barnehagene en i-Pad til hver avdeling. Dette er et ledd i å øke den digitale kompetansen i barnehagen. Vi har ikke kommet så langt som vi håpet i bruken av disse, og vil bruke 2021 til å få på plass god bruk av i-Padene i det pedagogiske arbeidet med barna. Vi håper at vi kan øke antallet i 2022 og være i en god flyt frem mot 2024.

Barnehagene får en aktivitetsplikt som skal sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø fra 1. januar 2021. Dette er forankret i barnehageloven.

Skole
Jevnakerskolen har ansvaret for opplæringstilbudet til ca. 755 elever. Skolene driftes og utvikles etter nasjonale føringer, lover, forskrifter og kommunalt vedtatte planer. Jevnakerskolene har god oversikt over resultater, utfordringer og tiltak som er gjort og må gjøres på den enkelte skole.

Innføring av nye læreplaner på en læringsfremmende måte, økt fokus på digitalisering og styrking av laget rundt eleven vil være avgjørende for å heve resultatene i Jevnakerskolen. 2021 skal bære preg av et tydelig profesjonsfellesskap. Vi er i gang med fornying av nye læreverk. Dette vil skje kontinuerlig de neste årene.

Det er innenfor skole gjennomført et ORG 2020-prosjekt; *Ressursbruk i skolen*, for å finne ut om og hvor skolen har unødvendige kostnadsdrivere. Ifølge Kommunal rapport 2019 og KOSTRA er det objektive netto utgiftsbehovet for Jevnakerskolen omtrent som utgiftsbehovet for snittet i landet.

Sammenliknet med kommuner i samme KOSTRA gruppe (gruppe 7), bl.a. Lunner, Løten og Råde, har Jevnaker kommune høyere netto driftsutgifter på skole. Det er på bakgrunn av dette gjennomført kartlegging av de fem største utgiftsdriverne i skole generelt, som ifølge KOSTRA/KS er: 1) Gruppestørrelser, organisering, skolestørrelse. 2) Ressursandel spesialundervisning; hvor mange/hvor mye/organisering. 3) Lønn; høy utdanning og lang ansiennitet koster. 4) Lokale prioriteringer – ikke lovpålagte og 5) Øvrige driftsutgifter som inventar, utstyr, materiell.

Prosjektet har gitt oss en viktig oversikt over hvor og hvordan vi kan effektivisere driften og redusere kostnader, uten å gå ned på kvalitet. Dette realiserer skolene fortløpende og er hovedårsaken til at området kan redusere rammen innenfor skole.

Skolene er i gang med å følge en felles plan og strategi for å komme i mål med kravene om fordypning i fagene engelsk, matematikk og norsk for lærere innen 2025. Det er også et krav om skolelederutdanning. Det er viktig at de som sitter med lederansvaret gjøres kompetente til å stå i og kunne utvikle skolene etter dagens krav og forventninger. Ansvarsområder og kompleksitet har økt betraktelig både for ledere og pedagoger, og en formell skolelederutdanning har blitt viktig. Staten og skoleeier deler det økonomiske ansvaret for videreutdanningen.

Det vil i løpet av 2021 innføres en nasjonal rammeplan for skolefritidsordning. Rammeplanen vil danne grunnlaget for ny kvalitetsplan i SFO for Jevnaker kommune. Planen ble påbegynt februar 2020, men avventes til den nasjonale rammeplanen er på plass.

Øvrige tiltak i forhold til utfordringer og satsingsområder er beskrevet i *Tilstandsrapporten 2020*. Vi viderefører og spisser arbeidet i 2021.

Barnevern
Tjenesten skal ha fokus på gode forebyggende tiltak, tidlig innsats, og bidra til at barn og unge får trygge oppvekstsvilkår. Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barneverntjenesten skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstsvilkår (jf. Lov om barneverntjenester § 1-1). For å kunne yte gode tjenester og et faglig kompetent barnevern anno 2020, må blant annet kompetansen opprettholdes og utvikles i tråd med nasjonale anbefalinger.

Deler av barnevernets aktivitet er av natur uforutsigbart og det er derfor vanskelig å budsjettere virksomhetens behov. Antallet bekymringsmeldinger, barn under omsorg og tilsynsbarn er stabilt, men det er noe nedgang i frivillige hjelpetiltak i familie sammenliknet med foregående år.

Det vil dernest alltid være en usikkerhet knyttet til tiltak. Det gjelder eksempelvis akuttplasseringer, hvor egenandel til kjøp av plasser på institusjoner er kr 72 300,- pr mnd. Et barn i fosterhjem/akutt plassering beløper seg fra kr 40 500,- pr mnd. For barn i fosterhjem vil det i tillegg påbeløpe utgifter som ikke dekkes av folketrygden (eksempelvis tannregulering, avlastningstiltak, veiledning til fosterforeldrene). Tallene og økningen av fosterhjemsplasserte barn de siste årene sier blant annet noe om økningen av utgifter for kommunen, og de ser dessverre ikke ut til å bli færre. Prognosen viser at Jevnaker kommune i gjennomsnitt får 2-3 barn per år under omsorg.

Besøkshjem er et kompenserende tiltak for barnets utvikling og en støtte til familier med særlig tyngende omsorgsoppgaver. Høyesterett vedtok i 2017 at avlaster (besøkshjem) ikke lenger kan betegnes som oppdragstakere, men at de skal sikres arbeidsrettslig sikkerhet på lik linje med alle ansatte i kommunen - derfor fast ansettelse, og altså økte utgifter til kommunen.

Jevnaker kommune er del av en interkommunal barnevernvakt i samarbeid med kommunene Modum, Krødsherad, Sigdal og Øvre Eiker fra 01.01.2020.

Utfyllende oversikt; statistikker, utfordringer, tiltak og satsingsområder blir beskrevet i den årlige *Tilstandsrapport for Jevnaker barneverntjeneste 2020.*

Kultur og fritid

Strategisk arbeid
Samskapingsprosjektet «Kultur for framtida» som ble gjennomført i 2019 har resultert i en 12-punkts strategisk plattform, gjeldende 2019-2031. Strategiene åpner for utstrakt målstyring, og legger opp til en enda tettere dialog.

Det er med bakgrunn i plattformen foretatt et ORG2020-prosjekt med effektivisering og organisering som tema. Grep som følge av dette arbeidet implementeres i drift for 2021. Større grep følges opp i strategiplan for oppvekst og kultur, som vedtas høsten 2021.

Kulturskole
Kulturskolen tilbyr undervisning i praktisk-estetiske fag, for barn, ungdom og voksne. Det skal i 2021 utarbeides en lokal rammeplan for Jevnaker kulturskole. Dette gjøres i en bred involveringsprosess med kulturskolen, grunnskolen og frivillig sektor. Nasjonal rammeplan for kulturskolen, læreplan for grunnskolen og kommende barne- og ungdomsmelding blir viktige rammefaktorer for arbeidet.

Kulturskolen har stabilt elevtall, men med et skifte av tyngdepunkt fra en til en-undervisning over på gruppetilbud.

Bibliotek
Biblioteket viser til svært gode utlånstall, i alle aldersgrupper. I 2021 vil det være et utviklingsfokus omkring økte besøkstall og nye brukergrupper. Videre skal det satses på alternative formidlingsarenaer i lokalmiljøet. Det er et mål å involvere Nasjonalbiblioteket i dette prosjektarbeidet. Biblioteket har høy samskapingskompetanse som utnyttes i arbeidet.

ORG2020 Prosjekt 9 - *Kultur og fritid* avdekker et potensial i organisering og utvikling av skolebibliotekene ved våre tre skoler. Det er forventet at dette også blir et fokusområde i 2021.

Det tas sikte på at 2021 blir det første fulle driftsåret med selvbetjent bibliotek. Dette vil øke servicenivået for brukere som ikke når å benytte bibliotekets tjenester innenfor betjente åpningstider. Det er forventet at dette vil påvirke besøkstall og utlånstall positivt.

Den fysiske utformingen av folkebiblioteket blir tema for et utviklingsarbeid i 2021. Eventuelle oppgraderinger av lokaler/inventar vil komme som innspill til investeringsbudsjett for 2022.

En vellykket satsing på biblioteket som sentrumsmøteplass og kunnskaps- og opplevelsesarena videreføres og videreutvikles bl.a. via Teknoverkstedet, ferieaktiviteter og kulturarrangementer.

Ungdom og fritid
I kjølvannet av *Kultur for framtida* er det avdekket behov for nye og flere møteplasser for ungdom. Videre er det fra Barn og unges kommunestyre spilt inn en tydelig bestilling om uformelle fritidstilbud for mellomtrinn-segmentet (5.-7. klasse). 2021 blir derfor et år med fokus på nye aktivitetstilbud rettet mot både eldre barn og ungdom, i både kommunal og frivillig regi.

Omorganisering av Forebyggende tjenester (fra Helse og omsorg til Oppvekst og kultur), samt en opprettelse av kommunal SLT-funksjon, vil kunne påvirke tjenesteomfanget i dagens Ungdomsteam.

Ungdomskaféen *UK* videreføres som en viktig og etterspurt møtearena for ungdom.

Idrett og anlegg
Det vil i 2021 arbeides for en større formalisering av samarbeidsplattformen mellom idrettsrådet, administrativt nivå og politisk nivå, med utgangspunkt i gjeldende avtale, bygget på KS og NIF sine prinsipper.

ORG2020 Prosjekt 9 – Kultur og fritid, samt innspill fra Idrettsrådet, peker på behovet for en mer langsiktig anleggsplanlegging for hele kommunen generelt, og stadionområdet spesielt.

Det tas ikke sikte på større anleggsutvikling i 2021, med kommunen som økonomisk part. Innen Viken fylkeskommune har utarbeidet en felles idrettspolitikk, vil fylkestingets håndtering og prioritering av eksempelvis spillemiddelsøknader fra Jevnaker (og Lunner) i langt større grad enn normalt hvile på kommunale prioriteringer og styringssignaler. Dette krever ekstra grundige behovsvurderinger for iverksetting av nye tiltak.

Kulturformidling
ORG2020 PROSJEKT 9 - *Kultur og* fritid har avdekket et mulig utviklingspotensialet innenfor «Den Kulturelle Skolesekken» og «Den Kulturelle Spaserstokken». Det er forventet at dette blir fokusområder i 2021.

I forbindelse med ny eierstruktur for Ringerike kultursenter, er det høsten 2020 påbegynt en prosess som blant annet går inn på kommunens rolle som medeier i kultursenteret. Dette vil følges opp i 2021, i lys av status i sak om kommunal kulturscene.

Frivillig sektor, destinasjoner, aktiviteter og arrangementer
Kommunen vil fortsatt videreutvikle sin rolle som støttespiller for frivillig sektor, museumssektoren, gjennom forutsigbare støtteordninger og aktivt samarbeid.

Museum
Jevnaker kommune fortsetter sitt aktive eierskap i Randsfjordmuséet og Kistefos i 2021. Utover driftstilskudd og formidlingssamarbeid er infrastrukturtiltak og destinasjonsarbeid fokusområder.

Kulturminnevern
Vedtatt kommunal kulturminneplan er forutsetning for å motta sentrale tilskudd for vern og utviklingsarbeid tilknyttet kulturminner. Jevnaker er en av stadig færre kommuner uten vedtatt kulturminneplan, og kommunen har derfor søkt og mottatt prosjektmidler fra Riksantikvaren øremerket dette planarbeidet. Det tas sikte på å å starte planarbeidet i 2021.

Skjøtsel og skilting av Pilegrimsleden gjennomføres i partnerskap med Jevnaker Rotary, i henhold til utgått partnerskapsavtale med Oppland fylkeskommune. Det er å forvente at ny partnerskapsavtale med Viken fylkeskommune er på plass i 2022. I forbindelse med ny E16 gjennom Delet/Mosmoen, vil ny trase for Pilegrimsleden måtte avklares med Pilegrimssenteret**.**

3.5 Helse og omsorg

Generelt
Helse og omsorg består av fire virksomheter: Institusjon, Hjemmebaserte tjenester, Helse og NAV. Området skal sikre at innbyggerne i Jevnaker kommune tilbys et likeverdig tjenestetilbud. Tjenester gis etter BEON-prinsippet (Beste Effektive Omsorgs Nivå), for å sikre gode og riktige tjenester til rett bruker og for å gi brukerne muligheter til å bo lengst mulig i eget hjem. Tjenestene omfatter alt fra tjenester som trygghetsalarm, matombringing, hverdagsrehabilitering og veiledning på laveste nivå - til bolig med heldøgns omsorg og tradisjonell institusjonsplass øverst i tjenestetrappa. Tjenestene blir tildelt gjennom områdets Tildelingsenhet. NAV har egen forvaltning. I tillegg har vi Fontenehuset, krisesenter- og legevaktsamarbeid med Ringerike kommune. Grunnskoleopplæring for flyktninger kjøpes fra Voksenopplæringen i Gran og Lunner.

For å sikre en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste i framtida er det behov for faglig omstilling med endret og høyere kompetanse, nye arbeidsmetoder og nye faglige tilnærminger. Faglig omstilling i tjenestene er blant annet knyttet til sterkere vektlegging av mestring, rehabilitering, forebygging, tidlig innsats, aktivisering, nettverksarbeid, miljøarbeid, veiledning av pårørende og frivillige, digitalisering og velferdsteknologi. I tillegg må tjenestene bli mer fleksible for å møte økt variasjon i behov og etterspørsel. Helse og omsorg jobber strategisk og målrettet for å møte disse utfordringene. For å lykkes i arbeidet satser vi på forebygging og tidlig innsats på områder som:

- Forebyggende arbeid for å hjelpe den enkelte å sikre ivaretagelse av egen helse
- Dagaktiviteter for grupper som står utenfor arbeidslivet og for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Tiltak knyttet opp mot aktivitetsplikten, med særlig fokus på ungdom
- Gjøre tilbudene våre godt kjent og tilgjengelig for innbyggere, brukere, pårørende og samarbeidspartnere som f.eks. fastleger og helseforetak. God informasjon kan bidra til tidlig innsats i det forebyggende perspektiv
- Økt involvering av innbyggere, brukere og pårørende

Kvalitetsreformen Leve Hele Livet vil prege helse og omsorgstjenestene i årene som kommer. Reformen handler om de grunnleggende tingene som ofte svikter i tilbudet til eldre. Reformen har fem innsatsområder: Et aldersvennlig Norge, aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp og sammenheng i tjenestene. Et sentralt virkemiddel i kommunens gjennomføring av reformen er deltakelse i sertifiseringsordningen Livsgledehjem. Kommunen ble sertifisert våren 2020. Årlig resertifisering som Livsgledehjem fordrer koordinering, samt arbeid med kvalitet og pasientsikkerhetsarbeid. Arbeidet foregår på institusjon, samtidig som livsgledefilosofien vil ha betydning for kvalitet og tjenesteutvikling, holdninger og kultur i hjemmebaserte tjenester.

Det er utarbeidet en folkehelseoversikt for Jevnaker kommune. Denne beskriver kommunens utfordringer og ressurser i arbeidet med å bedre folkehelsen og utjevne sosiale forskjeller. Dette følges opp på ulike områder. Strategisk plan for Helse og omsorg er vedtatt av kommunestyret og ligger til grunn for satsningsområdene for øvrig i 2021.

Kompetanse
Medarbeiderne må være profesjonelle i sin tjenesteutøvelse, og de arbeider tverrfaglig for å sikre tjenester med avtalt kvalitet. I arbeidet med å dreie tjenestetilbudet fra en hjelpekultur til en mestringskultur, bidrar medarbeiderne aktivt i utvikling av et tjenestetilbud som er tilpasset den enkeltes behov.

Flere og flere tjenester forventes levert ute i kommunene. Det er i økende grad behov for spesialisert arbeidskraft, da kompleksiteten i tjenestene øker. Få liggedøgn på sykehus, raskere utskrivinger og mer komplekse tilstander, gjør at det er behov for å rekruttere flere sykepleiere, men også andre yrkesgrupper med høgskoleutdanning. Kompetanseheving er viktig, og blir lagt til rette for, for å møte de økte utfordringene vi står overfor.

Tjenesteutvikling og innovasjon
For å bidra til gode og bærekraftige helse- og omsorgstjenester i fremtiden er det avgjørende at kommunen tar i bruk ny teknologi og nye faglige metoder, samt jobber innovativt. Det planlegges for å opprette treningsleilighet, for å vise frem og demonstrere ulike velferdsteknologiske hjelpemidler for brukere, pårørende og innbyggere generelt. Innføring av kjernejournal vil også bidra til viktig tjenesteutvikling. I første omgang iverksettes et forprosjekt (2021), der man følger anbefalinger fra KS/NHN om forberedelser til trinnvis innføring.

Helse og omsorg ønsker å bidra til at den enkelte innbygger er mest mulig selvhjulpen i eget liv og at tjenestene er tilpasset den enkeltes behov. Vi skal bidra til at ressursene utnyttes på best mulig måte, og vi har fokus på forebygging og tidlig innsats. Vi ønsker å legge til rette for at hver enkelt får mulighet til å arbeide, leve og bo selvstendig - og ha en aktiv og meningsfylt tilværelse.

Mestring, rehabilitering, forebygging og tidlig innsats er og blir sentralt på alle områder. Noen brukere får tilbudet hjemme, mens andre får det på institusjon. Tjenestene må være fleksible nok til å ivareta behovene, uavhengig av hvor brukeren befinner seg.

Beskrivelse av behov på området
Kommuneoverlegens stilling er økt med 30% (til 80%) i henhold til nasjonal anbefaling. Det er inngått avtale med Fontenehuset ut 2023. Interkommunale samarbeid som ny legevakt og krisesenter har økte lønns- og driftsutgifter. Det samme har kompensasjon for fastleger og fysioterapeuter. Basistilskudd til fastlegene har økt og kostnader knyttet til ny legevakt er en betydelig sum.

Vi leaser biler med avtale for tre år av gangen. Hvert tredje år må vi beregne kostander i forbindelse med utskifting av biler. Det er videre nødvendig å starte opp med utskifting av 6 institusjonssenger + nattbord årlig, slik at man sikrer at institusjon i løpet av få år har en totalt utskiftning av sengeparken. Det legges inn kostnad til nye maskiner/service på maskiner, da man av erfaring vet at noe må påkostes i løpet av perioden. Det vil lages en oversikt over planlagt vedlikehold/behov. Det er lagt inn nødvendige innkjøpsbehov, som oppvaskmaskin kjøkken, varmevogner og prekestoler.

Koronapandemien har forsterket behovet for mer egnede lokaliteter for hjemmesykepleien. Påkrevd avstand i forbindelse med smittevern har medført presiserende behov for større lokaler. Dette ønskes løst med brakkerigg, som kan gi en forsvarlig og forutsigbar løsning for hjemmesykepleien.

Andre behov beskrives under tilhørende tjenesteområde.

Rammetabell 2021 - 2024

Helse og omsorg	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**137 061 000**	**137 061 000**	**131 428 000**	**127 569 000**	**127 569 000**
Finansiering kommunelege		335 000			
Fontenehuset (avtale 2020 - 2023) ut 2024 ?				-	400 000
Prisjustering		860 000			
Driftsutgifter biler		180 000			
Livsgledehjem		70 000			
Senger og nattbord til avdelingene		240 000			
Treningsleilighet - utvidelse		130 000			
Utskiftinger service på maskiner, ekstrautgifter		100 000			
Rekruttering av sykepleiere		150 000			
Innkjøpsbehov - drift		400 000			
Ressurskrevende brukere økt innslagspunkt (9*46.000)		414 000			
Brakkerigg vaktrom sykepleie		130 000			
Kjernejournal utredning 2020 - implementering 2021		100 000	61 000		
ORG2020 - kantinedrift		- 135 000			
ORG2020 - praktisk bistand		- 450 000			
ORG2020 - korttids		- 4 200 000			
Avansert sykepleie		- 450 000			
Uttrekk forebyggende helse overf O&K		- 4 682 000			
Omstilling		- 2 745 000			
Tilpasningsmidler		3 920 000	- 3 920 000		
Sum Helse og omsorg	**137 061 000**	**131 428 000**	**127 569 000**	**127 569 000**	**127 169 000**

Institusjon

Institusjon består i utgangspunktet av tre avdelinger for langtidsopphold og en avdeling for korttidsopphold. To av langtidsavdelingene er forbeholdt personer med demens. Under koronapandemien har korttidsopphold blitt avviklet på langtidsavdeling, fordi Korttidsavdelingen har vært klargjort til smittepost.

Virksomheten har et høyt belegg med krevende brukere. Dette gjelder både for de med demens/psykiatri og somatiske lidelser. Pasienter som legges inn på langtidsplass er sykere, de har mer sammensatte behov og har kortere liggetid i avdeling. Kortere liggetid medfører svikt i brukerbetalingen.

Alle avdelinger har et faglig fokus og det gis gode tjenester til våre pasienter. Det legges spesielt vekt på områdene målrettet dokumentasjon, målrettet miljøarbeid og hverdagsmestring, i tillegg til kvalitets- og utviklingsarbeid knyttet til Livsgledehjemsertifiseringen. Livsgledearbeidet gir mye entusiasme og positivet i virksomheten, noe som har stor verdi. Målrettet miljøarbeid er implementert som arbeidsform, med fokus på ivaretakelse av pasientens ressurser.

Det er krevende å rekruttere og beholde fagpersonell med høyskoleutdanning til sykehjemsavdeling. Dette fordi det er mye tungt stell og pleie og lite tid til fag, samtidig som ansvar og arbeidspress er stadig økende. Vi erfarer at det er særlig utfordrende å rekruttere og beholde sykepleiere på natt. Det er nødvendig å bruke ressurser på rekruttering. Gjennom et ORG 2020-prosjekt har vi sett på organisering av institusjonstjenestene, og hvordan ulike måter å organisere tjenesten på kan bidra

bedre ressursutnyttelse og økt mulighet for å rekruttere og beholde kompetanse. Prosjektet vil legges frem for behandling i kommunestyret i november.

De nedtrekk som fremgår av driftsrammen er godt omtalt i ORG2020-prosjektene som omhandler Helse og omsorgstjenestene. Det er tatt utgangspunkt i de vurderinger som er gjort av arbeidsgruppene, og som rådmannen har orientert om i sine saker til Kommunestyret. Estimatene for kostnadsreduksjonene er innarbeidet i driftsbudsjettet, mens det er lagt inn variasjoner i nedtrekket knyttet til om tiltaket gir halvårs- eller helårsvirkning.

Hjemmebaserte tjenester (HBT)
Tjenesteområdet består av korttids- og rehabiliteringsplasser, dagsenter for eldre og demente, hjemmesykepleie og hjemmehjelp, tjenester for barn og voksne med nedsatt funksjonsevne, dagaktivitetstilbud på Ljungberggården og psykisk helse/oppfølgingsteam som veileder hjemmeboende, har gruppetilbud og støttesamtaler. Kommuneoverlegen og oppfølging av fastlegene ligger også her.

Det er et stadig økende press på å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehusene på kveld og helg. Pasienter innen rus/psykisk helse tas imot på lik linje som somatiske pasienter. Det er endrede behov i omsorgsboligene, med flere demente beboere som krever tettere oppfølging enn tidligere. For å imøtekomme dette har vi et tverrfaglig og forebyggende fokus, som en del av kommunes strategi for hverdagsmestring og rehabilitering. Arbeidsformer endres og styrker samhandling mellom ulike tjenenester, slik at vi får til helhetlige og trygge tjenester for de som trenger det. Eksempelvis har Avdeling for psykisk helse tett samarbeid med den øvrige hjemmetjeneste.

Demens hos hjemmeboende brukere er utfordrende. For å klare og ivareta både brukere og pårørende ønsker tjenesten at det skal være færre hjelpere hjemme hos disse. Dette for å sikre at også demente kan bo i eget hjem lenger enn de gjør i dag. Det samme gjelder innenfor rus/psykiatri.

Helse og omsorg jobber aktivt med å tilrettelegge for arbeid og arbeidspraksis for de som trenger det. Jobbspesialisten arbeider særlig overfor mennesker med psykiske helseplager, og gir individuell jobbstøtte til den enkelte. Deltakere gis mulighet for å være i ordinær jobb parallelt med behandling. Metodikken er også aktuell for andre brukergrupper; særlig viktig er samarbeidet mot NAV Jevnaker og i forhold til flyktninger.

Psykisk helse og rus jobber tverrfaglig og ambulant. Tjenesten er del av FACT-satsingen i Vestre Viken og samarbeider med kommunene i Ringeriksregionen. Tjenesten har innført pakkeforløp. Arbeid og aktivitet er viktige innsatsområder overfor mange i denne gruppen. Kommunen betaler en sum for at brukere kan benytte tilbudet Fontenehuset i Hønefoss.

Flyktningetjenesten er organisert under området HBT. Herunder arbeid som er knyttet til mottak, bosetting og oppfølging av flyktninger. Jevnaker kommune samarbeider med Lunner kommune om kjøp av norsk-, samfunns- og grunnskoleopplæring. Avdelingen samarbeider tett med kommunens ulike virksomheter og har også et tett samarbeid med NAV Jevnaker.

Strategisk plan for inkludering av flyktninger legger grunnlag for videre arbeid og utvikling på området i 2021. Kommunen tok i 2020 høyde for å ta imot 10 flyktninger, men det kom bare to. Vi planlegger

også for 2021 å ta imot 10 flyktninger. Det får økonomiske konsekvenser for kommunen dersom vi igjen får færre enn det vi planlegger for.

Tjenesten for funksjonshemmede (TFF) følger opp barn og voksne med ulike former for funksjonsnedsettelser. Tjenesten drifter avlastningsbolig for barn på heldøgns basis. Det er et økende behov for boliger til unge voksne med store atferdsmessige utfordringer, som trenger støtte og veiledning for å lære å bo selvstendig.

Rehabiliteringen av Aktivitetssenteret (Ljungberggården) forventes ferdigstilt i henhold til planen høsten 2020. Det vil bety at brukere av tjenesten får gode og egnede lokaliteter for aktiviteter.

Helse og Omsorg engasjerte i 2019 Agenda Kaupang for bistand til å analysere kommunens fremtidige behov for omsorgsplasser og boliger for mennesker med utviklingsforstyrrelser/utviklingshemming. Resultater fra analysen ble presentert for politikerne i dialogmøte samme år. Analysene viser at det er behov for å planlegge for boliger til brukergruppen.

Helse
Helse består avdeling for fysioterapi og ergoterapi (herunder oppfølging av private fysioterapeuter) og Frisklivsentral. Avdeling for forebyggende tjenester barn og familier (jordmor, helsestasjon, skolehelsetjeneste, familieveiledning, kommunepsykolog) ble i juni 2020 flyttet fra Helse til området Oppvekst og kultur, med unntak av kommunepsykologen. Kommunepsykolog ble organisert sammen med psykisk helse og rus.

Fysio- og ergoterapitjenesten gir tjenester til brukere i alle aldre. Et prioritert område er å se flere barn på helsestasjonen og å jobbe forebyggende med barn 0-6 år for eksempel gjennom fysiogøy. Et annet høyt prioritert område er hverdagsmestring/hverdagsrehabilitering. Frisklivsatsingen integreres inn i hverdagsmestring/hverdagsrehabilitering, for å sikre at metodikken og tilbudet ligger som et fundament for arbeidet på flere områder. Kommunen samarbeider med Ringerike og Hole om blant annet gruppetilbud. For øvrig følger fysio- og ergoterapitjenesten opp hjemmeboende, og de som er innlagt på korttids- og langtidsopphold, med rehabilitering, tekniske hjelpemidler, hørsel og syn. Vi ser en økende pågang etter hjelpemidler, hvilket krever oppfølging og service.

NAV
NAV Jevnaker utfører både statlige og kommunale oppgaver og NAV kontoret skal ivareta alle innbyggere i Jevnaker kommune. Tjenestene er lovpålagte og NAV Jevnaker har et særansvar for oppfølging av brukere på sosialhjelp, deltakere i kvalifiseringsprogrammet, deltakere i introduksjonsordningen og ungdom. NAV har ansvar for å yte tjenester til brukere på frivillig/tvungen forvaltning og rådgiving knyttet til gjeldsproblematikk og gjeldsordningen. Enheten har også ansvar for Husbankens virkemidler, bostøtte og startlån. Samtidig fortsetter endringsarbeidet i NAV, med økt digitalisering og omstilling, og arbeid knyttet til utvikling av NAV-kontor og regionalisering.

Ressursene i kontoret fordeles på tvers av lovverk og oppfølgingsoppgaver. Enheten jobber for at bruker så langt som mulig skal oppleve «ett NAV» hvor helhetlig oppfølging er et mål.

Inkluderingsdugnaden, hvor målgruppen er personer med nedsatt arbeidsevne, og/eller hull i CV, unge som ikke har fullført videregående opplæring og innvandrere/flyktninger fra Asia og Afrika,

videreføres. Dugnaden utdyper forventningene til NAV, men omfatter langt flere enn NAV. Samarbeid mellom en rekke aktører er sentralt. Det innebærer at vi må øke kontakten og samarbeidet med arbeidsgivere og andre.

Aktivitetsplikten for sykemeldte, arbeidsledige, sosialklienter og brukere på arbeids-avklaringspenger videreføres som viktig satsning for virksomheten. Aktivitetsplikten for mottakere av sosialhjelp omhandler i dag unge mellom 18 og 29 år. Det signaliseres at denne vurderes utvidet til også å gjelde de over 30 år. FRAMSNAKK benyttes for å imøtekomme kravet om aktivitetsplikt i dag. Enheten ser at den tette oppfølgingen virker, et resultat av tydelighet i arbeids rettet oppfølging, tidlig råd og veiledning, og god oppfølging av den enkelte.

Mars 2020 ble Norge og Jevnaker kommune rammet av pandemi. Drift og status på området er vesentlig endret som følge av dette. Fra 12.03. økte porteføljen på NAV kontoret fra ca. 350 til over 700 på få uker. Ledigheten økte fra 2,1% i uke 10 til 10.3% i uke 13. Ledigheten ser ut til å stabilisere seg på om lag 4%, en betydelig økning fra de senere år og vi er langt fra en normaltilstand. De som er «hardest» rammet er unge, nyetablerte og de med lite/ingen utdanning.

Enheten må prioritere de unge som trenger oss mest, og samtidig forebygge at ikke flere havner i den kategorien. Det er en tendens til økning i antall mottakere av økonomisk sosialhjelp for aldersgruppen under 30 år. Det å ivareta plikten om aktivitet og ungdomssatsingen krever tilstrekkelig ressurser, både til saksbehandling og oppfølging. Enheten må regne med en betydelig tettere oppfølging av de unge, samt økt bruk av kvalifiseringsprogrammet. Det er usikkert hvordan dette vil slå ut på områdene økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet.

NAV Jevnaker vil bidra aktivt i utviklingen av samarbeidet med flyktningetjenesten for å styrke arbeidsrettingen i introduksjonsprogrammet. Dette sikrer at bosatte flyktninger får bedre muligheter etter endt introduksjonsprogram.

NAV jobber med å skape en digital kultur hvor kompetanseutvikling og holdningsendring står i fokus. Digitale løsninger og saksbehandlingssystemer forenkler deler av NAV sitt oppfølgingsarbeid, samtidig som det stiller krav til en annen kompetanse enn tidligere. De brukergruppene som trenger tett oppfølging fra vår virksomhet skal få det, men innbyggere som kan utføre mer selv må påregne større grad av egenaktivitet/selvbetjening.

3.6 Plan og samfunn

Generelt
Plan og samfunn består per i dag av områdene: Plan, næring, samfunnsutvikling, byggesak, delesak, oppmåling, GIS/geodata, matrikkel, brann- og redning, vei, vann- og avløp, eiendomsdrift og eiendomsforvaltning samt miljø.

Fag-, oppgave- og saksporteføljen innenfor området er stor. Dette sammen med at kommunen har begrensede ressurser og samtidig er i vekst, gjør at det er krevende å få gjennomført alt som er vedtatt og planlagt i tillegg til løpende drift- og forvaltningsoppgaver. Planlegging og oppfølgning av

investeringsprosjekter er også tidkrevende. I 2021 er nødvendig med gjennomgang, prioritering og tilpasning av oppgaveporteføljen i fht. ressurssituasjonen innenfor området. Det må jobbes strategisk med hvordan vi skal få «rigget» området med tilstrekkelig ressurser fremover, og det bør igangsettes en utredning om mulighet for tjenestekjøp/samarbeid med andre kommuner innenfor ulike fagområder i 2021. Fra 2022 er det lagt inn økning på ett årsverk innenfor området Plan og samfunn.

Fjordlandsbyen Jevnaker som turistdestinasjon
Mange av de vedtatte utviklingsmålene og de foreslåtte periodemålene berører Plan og samfunn direkte i form av både tilrettelegging- og gjennomføringsansvar. En av de store og spennende oppgavene i 2021 blir å jobbe operativt og strategisk med prosjekt «Fjordlandsbyen Jevnaker som turistdestinasjon». Det er i budsjettet for 2021 satt av 2 mill. kr til ulike driftstiltak og 5 mill. kr til ulike investeringstiltak knyttet til prosjektet. Området næring og samfunnsutvikling vil bli sentralt i prosjektet.

Planarbeid
Mye av arbeidet i 2021 vil gå med til oppfølging av vedtatt planstrategi og gjennomføring av ulike planprosesser og revideringer. Høsten 2020 igangsettes arbeidet med revidering av områdeplan for Jevnaker sentrum. I tillegg igangsettes prosessen med revidering av kommuneplanens samfunnsdel. Dette er et omfattende arbeid som vil pågå store deler av 2021. I forbindelse med revideringsarbeidet er det behov for å kjøpe noe ekstern bistand. Det er satt av kr 200.000 i budsjettet for 2021 til dette.

Digitalisering
Det er behov for å øke innsatsen med digitalisering av ulike temaer i kartløsningen, digitalisering av vegnettet, digitalisering av renholdsplaner mm, ta i bruk digitale verktøy samt oppdatering av eiendomsinformasjon i matrikkelen. Det er derfor satt av totalt kr 300.000 i budsjettrammen til Plan og samfunn til ulike «digitaliseringstiltak» i 2021. I tillegg er det behov for å få digitalisert eiendomsarkivet (papirarkivet fra før 2008). Dette må gjennomføres som eget prosjekt, ref. investeringsforslag.

Eiendom
Eiendomsstrategiprosjektet vil få stort fokus i 2021 og vil kreve mye ressurser. Det er viktig for kommunen å få på plass gode tilstandsrapporter for kommunens formålsbygg og utleieboliger, i tillegg til å få på plass en langsiktig plan for vedlikehold og oppgradering av eiendomsmassen basert på kunnskap og analyse av fremtidige behov. Som en del av prosjektet vil det også bli arbeidet med boligsosial strategi og strategi i fht. leie, eie og salg av eiendom. Det er behov for noe ekstern bistand i prosjektet og det er satt av kr 300.000 til dette i budsjettet for 2021.

Kommunen har stort etterslep på vedlikehold av eiendomsmassen og det er behov for å «stake ut en ny kurs» for å starte arbeidet med å imøtekomme dette. Anbefalt verdibevarende vedlikehold av kommunens bygg ligger på ca. 180 kr pr. m2. For å komme opp på dette nivået må vedlikeholdet på kommunens bygg økes med 8,3 mill. kr i fht. dagens nivå. I budsjettet for 2021 er det som en start på opptrappingen lagt inn en økning på 0,5 mill. kr i fht. 2020-nivå.

Som følge av at kommunen har solgt to utleieboliger samt at vi til tider har boliger stående tomme, må budsjetterte leieinntekter nedjusteres med netto kr 300.000. Det vil i 2021 blir jobbet aktivt for å redusere «tomgangsleie».

For å imøtekomme kvalitetskrav til renhold og tilstrekkelig smittevernrenhold i barnehager og på Jors er det behov for en økning av renholdsressursene med i overkant av 1 årsverk, tilsvarende ca. 630.000 kr inkl. sosiale utgifter.

Det er behov for en felles «pott» til vedlikehold og reparasjon av lekeplassutstyr på skoler og barnehager slik at dette kan utføres løpende i større grad. Det er derfor lagt inn kr 100.000 til dette i budsjettet for 2021.

Vei, vann og avløp

Vann og avløp er definert som en kritisk samfunnsfunksjon. Kapasiteten på vann og avløp er derfor en viktig forutsetning for vekst. Kravene til leveringssikkerhet og forpliktelser etter drikkevannsforskriften øker stadig. Det er påkrevd med hyppig vannprøvetaking, bruk av styringssystemer og kontinuerlig overvåking. Høye krav krever oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser til enhver tid og oppdaterte beredskapsplaner til enhver tid. Sentrale myndigheter stiller stadig høyere krav i form av forskrifter som må følges opp. Dette krever mye kompetanse og dedikerte ansatte. Toleransen til uforutsette hendelser som kan påvirke kvaliteten på drikkevann er minimal og krever stadig høyere krav til infrastruktur og oppfølgning av denne. Overvann og avløp – stadig utfordringer som kan oppstå ved ekstremvær som kan føre til skader på eiendommer på grunn av høyere belastning på ledningsnettet som ikke er dimensjonert for slike forhold særlig på eldre infrastruktur. Dette gir behov for raskere utskifting av ledningsnettet, bedre sikring, mer forebygging og planlegging. Mye av vannet som produseres forsvinner ut i lekkasjer. Det er derfor viktig å aktivt kunne dedikere feil raskere og utbedre disse. I tillegg er det økt nasjonalt fokus på IKT sikkerhet på VA-nettet, forebygging av digitale sabotasjehandlinger.

Arbeidet med å få på plass en ny hovedplan for vann- og avløp er derfor viktigere enn noen gang. Arbeidet er påstartet, men vil måtte videreføres i 2021. Kostnadene til ekstern bistand vil kunne dekkes innenfor selvkostområdet. Rammene for selvkostområdet er i 2021 uendret i fht. 2020.

Rammetabell 2021 - 2024

Selvkost - Vann, avløp og feiing	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	2022	2023	2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	- 7 229 000	- 7 229 000	- 7 229 000	- 7 229 000	- 7 229 000
Ny overordnet plan (hovedplan) VA - dekkes innenfor rammen					
Sum Selvkost	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**

Det er videre et stort behov for å få utarbeidet en ny hovedplan vei- og trafikksikkerhetsplan. Dette er et forholdsvis omfattende arbeid som vi har behov for å kjøpe noe ekstern bistand til i 2021. Det er satt av kr 150.000 til dette i budsjettet.

Det er et stort etterslep på veivedlikehold i kommunen og det er behov for en opptrapping av driftsmidler til generelt veivedlikehold. I budsjettet for 2021 er det lagt inn en økning på 0,5 mill. kr.

Brann- og redning

I budsjettet for 2021 er det lagt inn kr 50.000 til felles utredning av fremtidens brann- og redningstjeneste, ref. vedtak i kommunestyret i september 2020.

Det er også behov for å lukke avvik knyttet til forebyggende brannarbeid, tilsvarende 0,41% stilling. Det er derfor i budsjettet for 2021 lagt inn en økning på kr 280.000. Det er også lagt inn en økning på kr 20.000 til Sør-Øst 100-sentral.

Rammetabell 2021 - 2024

Plan og samfunn	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	43 709 000	43 709 000	47 479 000	48 479 000	48 379 000
Fjordlandsbyen Jevnaker som turistdestinasjon, ulike driftstiltak		2 000 000			
Fellespott vedlikehold og reparasjon lekeplassutstyr skoler og bhg		100 000			
Revidering av planer i hht. planstrategi		250 000			
Prosjekter matrikkel, digitalisering i kart, vegnett mm		200 000			
Redusert husleieinntekt utleieboliger		300 000			
Eiendomsstrategiprosjekt, analyser, ekstern bistand mm.		300 000			
Økt avgift Sør-Øst 110-sentral		20 000			
Andel felles utredning fremtidens brann- og redningstjeneste		50 000			
0,41% stilling (kjøp av tjeneste) lukking av avvik forebyggende brann		280 000			
Imøtekomme kvalitetskrav innenfor renhold, Hovsenga barnehage		30 000			
Imøtekomme smittevernrenold mm på Jors + korttidsvikar bhg		600 000			
Utarbeidelse av ny vei- og trafikksikkerhetsplan		150 000			
Økt veivedlikehold generelt, oppstart opptrapping		500 000			
Digitalisering av renholdsplaner og tilrettelegge for bruk av digitalt system		100 000			
Økt vedlikehold bygg og eiendom generelt, oppstart opptrapping		500 000			
Energieffektivisering, driftseffektivisering, aktivering lønn mm		- 1 610 000			
Økt stillingsressurs Plan og samfunn			1 000 000		
Visit Innlandet?					
Sum Plan og samfunn	**43 709 000**	**47 479 000**	**48 479 000**	**48 379 000**	**48 379 000**

Nedtrekk i rammen

Plan og samfunn har i likhet med øvrige områder i kommunen, måttet bidra med en generell rammereduksjon. For Plan og samfunn utgjør reduksjonen 1,6 mill. kr. Det vil bli jobbet aktivt med energieffektivisering, driftseffektivisering innenfor alle områder samt digitalisering. I tillegg vil lønnskostnader knyttet til ledelse og styring av investeringsprosjektene i større grad bli synliggjort og ført i investeringsregnskapet.

Det er lagt opp til at 2021 skal være et «konsolideringsår» hvor vi skal få på plass godt plan- og rammeverk som skal bidra til at vi skal kunne ta kunnskapsbaserte valg og prioriteringer, jobbe mindre ad-hoc og mer langsiktig, stake ut kursen for 2022 samt ruste oss for fremtidens behov, utfordringer og muligheter.

3.7 Regionalt samarbeid

Jevnaker kommune har siden tidlig på 1990-tallet deltatt i to regionrådssamarbeid: Regionrådet for Hadeland og Rådet for Ringeriksregionen. Per 2020 deltar også Jevnaker i et interkommunalt råd som ivaretar interessene i den utvidede Oslo-region.

Interkommunale politiske råd, regulert etter den nye kommunelovens kapittel 18, er ment å omfavne dagens regionråd som politiske samarbeidsorganer. Rådene skal behandle generelle samfunnsspørsmål på tvers av kommunegrensene i den regionen rådet representerer. Økt satsing på samferdsel og næringsutvikling/omstilling, samt posisjonering av områdene overfor nasjonale beslutningstakere, har vært og vil være sentrale oppgaver for disse samarbeidene.

Senhøsten 2020 ble det vedtatt i Kommunestyret, sak 115/20, at Jevnaker kommune viderefører det interkommunale samarbeid med Ringeriksregionen – og terminerer samtidig det interkommunale samarbeid med Hadeland.

3.7.1 Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid (IKS) er etablert når Jevnaker og en eller flere av våre nabokommuner samarbeider om å tilby tjenester til våre innbyggere. Hensikten er å tilby bedre tjenester på en mer effektiv måte. Det er først og fremst aktuelt på områder som krever spisskompetanse og fagområdet er smalt. I de fleste tilfeller vil det være én kommune (vertskommunen) som utfører tjenester på vegne av andre kommuner og som får betalt for å utføre oppgaven av samarbeidskommunene.

Jevnaker har interkommunalt samarbeid med Gran og Lunner om felles innkjøpskontor med Gran som vertskommune. De tre nevnte kommunene har også hatt felles skatteoppkrever med Lunner som vertskommune. Denne ordning opphørte 01.11.20 da ordningen ble overført til Skatteetaten.
Lunner og Jevnaker har hatt felles opplæringskontor med Lunner som vertskommune. Det legges frem sak for Jevnaker kommunestyre i november med forslag om å avvikle dette samarbeidet, og heller søke medlemskap i OK Viken som er en sammenslåing av «Kommunenes opplæringskontor i Buskerud» og «Opplæringskontoret for offentlig sektor i Østfold».

Med hjemmel i kommunelovens § 20-1 ble tidligere vertskommunesamarbeid mellom Jevnaker, Lunner og Gran 01.01.20 erstattet av avtale om vertskommunesamarbeid for Landbrukskontor for Hadeland og Nittedal. Også her med Gran som vertskommune.

Jevnaker har interkommunalt samarbeid om voksenopplæring med Lunner kommune og Gran kommune.

Det er inngått egne avtaler for disse IKS-samarbeidene. Samarbeidet følges opp gjennom to årlige møter (leveranser og bestilling).

Jevnaker hører til Vestre Viken Helseforetak. Jevnaker har felles legevaktsordning med Ringeriksregionen og Midt-Buskerud (til sammen seks kommuner), med Ringerike som vertskommune. Det bygges ny legevakt i tilknytning til Ringerike sykehus, som skal stå ferdig høsten

2020. Øyeblikkelig-hjelp-funksjonen, som del av samhandlingsreformen, er også knyttet opp mot samarbeidet gjennom legevakten og Ringerike sykehus.

Ringerike kommune er vertskommune for felles krisesenter og familievernkontor.

Jevnaker kommune har vertskommunesamarbeid med barnevernstjenesten Midt-Buskerud (v/Modum kommune) om felles barnevernsvakt.

3.8 Jevnaker Menighet

Jevnaker menighet har sendt kommunen forslag til budsjett, datert 02.10.20 hvor de innenfor drift ber om økt overføring tilsvarende lønns- og prisvekst for 2021. Menigheten har også innspill om å øke rammen med halvtårsvirkning av en diakonstilling med ytterligere utvidelse av rammen i 2022. Stillingen er ment som et spleiselag mellom kommunen og kirkelig fellesråd som søker om midler sentralt i bispedømmet. Denne stillingen er ikke prioritert i rådmannens forslag.

I rådmannens budsjettforslag er det lagt inn en økning i overføring på kr 80.000. Dette utgjør en økning i lønnskostnader på 2,2 % i henhold til kommunal deflator for 2021.
Driftstilskuddet til Jevnaker Menighet i 2021 blir med dette på kr 4 630.750

4. INVESTERINGER 2021-2024

4.1 **Innledning**

Investeringspostene er nærmere omtalt under.

4.2 Investeringer med finansiering

Bevilgningsoversikt - investering § 5-5	**Regnskap**	**Just Budsj**	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**
tall i 1.000 kr	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Investeringer i varige driftsmidler	59 327	89 484	39 141	26 322	19 880	12 440
Tilskudd til andres investeringer	1 110	350	430	1 730	700	0
Kjøp av aksjer og andeler	1 315	1 525	1 550	1 550	1 550	1 550
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**61 753**	**91 359**	**41 121**	**29 602**	**22 130**	**13 990**
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 694	-12 505	-3 688	-3 565	-2 676	-1 688
Tilskudd fra andre	-7 270	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-868	-26 000	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-863	-863	-863	-863	-863	-863
Bruk av lån	-17 552	-43 984	-31 866	-20 962	-15 044	-8 633
Sum investeringsinntekter	**-34 247**	**-83 352**	**-36 417**	**-25 390**	**-18 583**	**-11 184**
Videreutlån	3 299	15 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån	-3 299	-15 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Avdrag på lån til videreutlån	3 892	1 800	1 800	2 000	2 200	2 400
Mottatte avdrag på videreutlån	-3 711	-1 797	-1 800	-2 000	-2 200	-2 400
Netto utgifter til videreutlån	**181**	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-11	-8 010	-4 326	-4 223	-3 557	-2 816
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-377	0	10	10	10	10
Netto avsetninger til eller bruk av ubundne investeringsfond	-27 297	0	-388	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføringer fra drift og netto avsetninger	**-27 685**	**-8 010**	**-4 704**	**-4 213**	**-3 547**	**-2 806**
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Investering i varige driftsmidler
Totale investeringer i henhold til investeringsoversikt.

Tilskudd til andres investeringer
Investeringstilskudd Jevnaker Menighet / Jevnaker sokn

Kjøp av aksjer og andeler
Denne posten omfatter egenkapitalinnskudd i KLP.

Kompensasjon for merverdiavgift
Momskompensasjon påløpt i investeringsregnskapet.

Tilskudd fra andre
Det er ikke budsjettert med tilskudd fra andre i 2021.

Salg av varige driftsmidler
Det er ikke budsjettert med salg av kommunal eiendom eller driftsmidler i 2021.

Mottatte avdrag på utlån av egne midler
Avdrag på ansvarlig lån gitt til Hadeland Energi AS og Hadeland Kraftproduksjon AS

Bruk av lån (årets låneopptak eks. formidlingslån)
Av totalt finansieringsbehov i 2021 er det behov for å finansiere investeringene med nytt låneopptak på 31,866 mill. kr. Budsjettert låneopptak i hele planperioden utgjør 76,5 mill. kr, mens beregnet avdrag utgjør 97,2 mill. kr. Med tallene som ligger inne i økonomiplanen vil gjeldsbelastningen eks formidlingslån reduseres i planperioden.

Videreutlån
Det er budsjettert med opptak av 10 mill. kr årlig i form av startlånsmidler fra Husbanken.

Bruk av lån til videreutlån
Det er budsjettert med at innlånt beløp videreutlånes.

Avdrag på lån til videreutlån
Avdragsbetaling til Husbanken på innlånte startlånsmidler.

Mottatte avdrag på videreutlån
Gjelder mottatt avdrag på formidlingslån (startlån) fra låntakere.

Overføring fra drift
Avsatte renter kommunalt tilfluktsrom samt egenfinansiering av investeringer.
Her budsjetteres den andelen av investeringene som er planlagt finansiert med egenkapital (fondsmidler). I 2021 er det lagt inn forutsetning om egenfinansiering på 15 %, noe som utgjør 4,3 mill. kr. I de øvrige årene i økonomiplanen er det forutsatt henholdsvis 4,2 mill. kr, 3,6 mill. kr og 2,8 mill. kr i egenfinansiering.

Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond
Det er budsjettert med en avsetning på 0,01 mill. kr som er renter på kommunalt tilfluktsrom.

Netto avsetninger til eller bruk av ubundne investeringsfond
Det er budsjettert med bruk av ubundet investeringsfond på 0,388 mill. kr i 2021, mens det i resterende del av planperioden ikke er budsjettert med hverken avsetning eller bruk.

Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)
Udekket behov/udisponerte midler er lik = 0. Investeringsbudsjettet er i balanse.

4.3 Investeringsprosjektene

BEVILGNINGSOVERSIKT - INVESTERING § 5 - 5 - andre ledd	Justert budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
INVESTERINGSPROSJEKTER	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
VANN					
Rehab ledningsnett - vann	3 647	2 000	2 000	2 000	2 000
Kyteruddalen - redusere risiko for flomskade	300	0	0	0	0
Bergergrinda - Grindasvingen Ny overvannsledning/kulvert	700	0	0	0	0
Infrastruktur Bane Nor - tomt	4 250	0	0	0	0
Bergermoen - etablere ren/uren sone	0	450	0	0	0
AVLØP					
Rehab ledningsnett - avløp	3 958	2 000	2 000	2 000	2 000
Renseanlegg - nytt biologisk rensetrinn	4 000	14 000	2 500	2 500	0
Sonemålere til pumpestasjoner	720	0	0	0	0
E16 - Sagenga - Røste Overføringsledning	1 600	1 800	0	0	0
Infrastruktur Bane Nor - tomt	4 250	0	0	0	0
Kjerratten pumpestasjon - bytte av avløpsledning	0	0	2 000	0	0
Bergermoen - etablere ren/uren sone	0	450	0	0	0
SUM VANN OG AVLØP	**23 425**	**20 700**	**8 500**	**6 500**	**4 000**
FJORDLANDSBYEN JEVNAKER					
Fjordlandsbyen Jevnaker som turist destinasjon	0	5 000	0	0	0
KLIMA OG ENERGIPLAN					
Energiøkonomisering av kommunale bygg	1 435	1 000	1 000	1 000	1 000
MASKINER OG KJØRETØYER					
Maskiner og utstyr	2 500	0	1 350	0	0
VEI					
Rehab vei/samferdselstiltak/trafikksikring (25%)	10 906	4 415	6 382	8 450	5 000
Strandpromenade	1 000	0	0	0	0
KOMMUNAL EIENDOM / BYGG					
Påkostn kommunal eiendomsmasse	4 634	750	1 300	1 300	1 300
Jevnaker idrettshall, idrettsanlegg	113	0	350	0	0
Kulturscene	341	0	0	0	0
Avlastningsbolig i Plassenveien 5	6 691	0	0	0	0
Ljungberggården - samlokalisering helse	7 525	0	0	0	0
Jors - bygg og uteområder	121	0	2 300	500	0
Skolebygg og uteområder	662	0	0	0	0
Bergerbakken skole - utvidelse 1-7	2 000	0	0	0	0
Oppgradering Jevnaker ungdomsskole	8 500	0	0	0	0
Barnehagebygg og uteområder	14 826	0	0	0	0
Brakke. Brann og redning	1 073	0	0	0	0
Kyteruddalen - overvannsløsning	0	500	3 000	0	0
IKT					
IKT-utstyr	3 732	6 776	2 140	2 130	1 140
JEVNAKER MENIGHET - INVESTERINGSTILSKUDD					
Kirker og øvrige bygg - universell utforming	350	300	350	0	0
Klipper til kirkegårdene	0	130	0	0	0
Toalettanlegg Jevnaker kirkegård	0	0	750	0	0
Ringeanlegg og automatiske lukeåpnere	0	0	330	0	0
Oppgradert og omintonere orgel Randsfjord kirke	0	0	300	0	0
Forprosjekt utvidelse av Randsfjord kirkegård	0	0	0	300	0
Randsfjord Menighetshus - skifte av tak	0	0	0	400	0
SUM TOTALT	**89 834**	**39 571**	**28 052**	**20 580**	**12 440**

VANN OG AVLØP

Ledningsnett

Kommunen har et generelt etterslep på utskifting av gammelt ledningsnett og det legges derfor opp til generell rehabilitering av ledningsnettet på 2 mill. kr. på hhv. vann og avløp. Ny hovedplan for VA vil kunne si mer eksakt hva rehabiliteringsbehovene vil være fra og med 2022.

Etablering av ren/uren sone Bergermoen

Det er behov for å etablere ren/uren sone vedr. garderober på Bergermoen. I tillegg er det behov for å etablere eget møterom, samt kontorplasser i de samme lokalene. Fagområdene veg og vann- og avløp ble slått sammen til en enhet 01.01.2020. Sammenslåingen har medført at begge fagområdene nå har base på Bergermoen. Bygningen på Bergermoen er ikke tilrettelagt mht. garderobefasiliteter, møterom eller tilstrekkelig kontorplasser. Når det gjelder arbeid på avløpsnett, kummer, renseanlegg så stilles det strenge krav til hygiene. Dette for å redusere risiko for smitte via kontakt med avløpsvann/-medie. Arbeidsklær, sko etc. blir tilgriset av avløpsvann og det stilles derfor krav til at garderober skal inndeles i ren og uren sone. Garderobene i lokalene på Bergermoen har ikke denne løsningen, er særdeles mangelfull mht. hygieniske barrierer, og tiltak bør iverksettes så raskt som mulig for å forhindre eventuell smitte/sykdom forårsaket av kontakt med avløpsmedie fra arbeidsklær, sko m.m. Viktigheten av dette har blitt ekstra tydelig i forbindelse med Koronautbruddet, vs. risiko for smitte via avløpsvann. Budsjettert med hhv kr 450.000 på vann og kr 450.000 på avløp.

Renseanlegget – Nytt biologisk rensetrinn

Prosjektet er startet opp i 2020 og vil gå over flere år. Norconsult har utarbeidet forprosjekt med vurdering av alternative løsninger for etablering av et nytt biologisk rensetrinn ved Jevnaker Renseanlegg. Bakgrunnen for forprosjektet er at det i Fylkesmannens inspeksjonsrapport fra 2017 og 2018 fremkom at utløpsprøvene ikke tilfredsstilte alle rensekrav for anlegget. Renseanlegget ble sist bygget om i 2004 med ny inntaksdel for mekanisk rensing og økt kapasitet på kloakkmengde inn for kjemisk rensing. Pga. økende antall etableringer i kommunen og stort fokus med tilknytning av eldre private anlegge til offentlig avløp øker tilført biologisk stoff proporsjonal. Denne økningen har ikke dagens renseanlegg kapasitet til og det må derfor etableres et nytt biologisk rensetrinn. Budsjettert med 14 mill. kr i 2021.

E16 Sagenga – Røste - Overføringsledning:

Overføringsledning for avløp i ny E16 fra Sagenga til Røste i østre Jevnaker for og komplettere samordning av infrastrukturprosjektet E16 Storetjern- Kanada. Dette er et samarbeidsprosjekt med SVV. Samordningsprosjektet har ført til at den offentlige infrastrukturen i østre Jevnaker nærmest er fullstendig dekkende i et langt fremtidsperspektiv. Det er anlagt en midlertidig kloakkpumpestasjon i Sagenga som pumper avløp som blir innsamlet på strekningen Storetjern- Olimb. Dette pumpes over til avløpsledning fra Kinge som da renner med selvfall i dalstrøket langs eksisterende E16. Dette ble løsningen i påvente at ny E16 blir ferdigstilt. Når ny E16 blir bygd er det prosjektert inn at avløpsledning fra Sagenga til Røste skal ligge i veikroppen i en lengde på 1600 meter.
Ny avløpsledning som binder sammen de to utførte fasene legges i veikropp av utførende firma som blir tilgodesett med entreprisen av utbygging av ny E16 som SVV har signalisert oppstart på i 2020. Dette er kostnadsberegnet til 3,2 mill. kr og er fordelt med 1,6 mill. kr i 2020 og 1,8 mill. kr i 2021.

VEI
Det er generelt et stort etterslep på rehabilitering av kommunale veier, og det er behov for å få på plass en ny hovedplan for vei- og trafikksikkerhet. Dette arbeidet vil pågå i 2021. I budsjettet for 2021 er det lagt inn totalt 4,4 mill. til ulike tiltak på vei, inkl. midler til utskifting av kvikksølvlamper til led-lamper. Forslag til hvilke veier som skal rehabiliteres og hvilke trafikksikkerhetstiltak som skal prioriteres fremlegges som egen sak for politisk behandling i desember.

KLIMA OG ENERGI
Energiøkonomisering av kommunale bygg, 1 mill. kr. Sentral styring og overvåkning av bygningsmassen.

KOMMUNAL EIENDOM/BYGG
Det er viktig å få på plass kommunens eiendomsstrategi før det investeres videre i kommunale bygg. Det settes derfor kun av 0,75 mill. kr til mindre tiltak i budsjettet for 2021.

Kyteruddalen
De er i løpet av 2020 gjenført en utredning vedrørende eventuelle overvannsløsninger i I Kyteruddalen. Utredningen baserer seg på ønske om å legge mest mulig av dagens rør i dagen, evs. Etablere bekk istedenfor å legge bekken i rør som i dag. Ved å åpne opp igjen "bekken" vil man bli mindre sårbar for eventuelle tilstoppinger av overvannsrøret, bidra til å opprettholde det biologiske mangfoldet i området, samt øke kvaliteten på uteområdet rundt Jors. Det gjenstår noe utredningsarbeid før tiltaket kan iverksettes, men tiltaket anbefales iverksatt i 2022. Det må ses i sammenheng med bygningsmassen ved Jors og aktivitesparken mm. Prosjektering og noe forberedende tiltak i 2021, budsjettert med 0,5 mill. kr.

FJORDLANDSBYEN JEVNAKER SOM TURISTDESTINASJON
Som ledd i realisering av prosjektet «Fjordlandsbyen Jevnaker som turistdestinasjon» er det satt av 5 mill. kr til ulike infrastrukturtiltak/investeringstiltak i budsjettet for 2021.

IKT OG DIGITALISERING:
Følgende IKT investeringer er foreslått for 2021:

- Skole pc'er til 6, 7 og 8 klasse
- Sentral infrastruktur og servere
- Sentralt innkjøpssystem for alle virksomheter (e-handel)
- Nytt rekrutteringsverktøy
- Digitalisering av byggesaksarkivet
- Utvidelse sykesignalanlegg JORS (sporingssystem)
- Hørselvern med samband for brann- og redning

Jevnaker menighet / Jevnaker sokn:
I investeringsbudsjettet det for 2021 lagt inn 0,13 mill. kr til kjøp av en klipper til kirkegårdene. Det er også lagt inn 0,3 mill. kr til universell utforming av Kirker og øvrige bygg.
I økonomiplanen er det lagt inn ytterligere 0,35 mill. kr til universell utforming, 0,75 mill.kr til oppussing av toalettanlegg ved Jevnaker kirkegård, 0,33 mill. kr til ringeanlegg og automatiske lukeåpnere i kirken samt 0,4 mill. kr til skifte av tak på Randsborg menighetshus.
Investeringstilskuddet for 2021 vil utgjøre 0,43 mill. kr.

5. ØVRIGE FØRINGER - VEDLEGG

Øvrige budsjettvedtak:

Økonomiske målsettinger / finansielle nøkkeltall
For årsbudsjett og økonomiplan 2021 – 2024 vedtas følgende handlingsregel:

- Kommunen skal i økonomiplanen ha et netto driftsresultat på 1,75 %.

Følgende måltall for årsbudsjett og økonomiplan 2021 – 2024 vedtas:

- Disposisjonsfondet skal utgjøre minst 10 % av brutto driftsinntekter
- Egenkapitalfinansiering av investeringer skal utgjøre 15 % av netto investering (egenfinansierte investeringer holdes utenfor)
- Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter skal ikke utgjøre mer enn 90 %

Renter på fond
Renter på bundne drifts- og investeringsfond avsettes i henhold til forskrifter og rundskriv.
Renter på øvrige fond inngår i driften.

Godtgjørelse til ordfører
Ordførers godtgjørelse fastsettes lik stortingsrepresentantenes godtgjørelse og reguleres årlig med virkning fra 01.05. Jf. Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder i Jevnaker kommune – k-sak 92/20 med tillegg/endring ved vedtak av budsjett og handlingsplan 2021 – 2024

Låneopptak
Nytt låneopptak til investeringsformål fastsettes i henhold til bevilgningsskjema investering til 31,866 mill. kr for 2021. I tillegg kommer 10 mill. kr i opptak av startlånsmidler i Husbanken.
Til sammen utgjør dette kr 41.866.000.

Avsatt lønn og pensjon
Avsatt lønn og pensjon til å dekke helårsvirkning av årets lønnsoppgjør

Gebyrer og betalingssatser 2021
Vedtatt i henhold til vedlagte dokument.

Vedlegg:

- Bevilgningsoversikt drift - (oversikt per art foreligger etter kommunestyrets vedtak)
- Enhetenes budsjettrammer
- Bevilgningsoversikt investering
- Detaljert investeringsoversikt
- Budsjettforslag fra Jevnaker Menighet
- Gebyrer og betalingssatser 2021

Økonomiske oversikter

* Bevilgningsoversikt drift - (oversikt per art foreligger etter kommunestyrets vedtak)
* Enhetenes budsjettrammer
* Bevilgningsoversikt investering
* Detaljert investeringsoversikt - (ettersendes når ferdig utarbeidet)
* Budsjettinnspill fra Jevnaker Menighet

DRIFT

Bevilgningsoversikt - drift § 5-4 *tall i 1.000 kr*	**Regnskap 2019**	**Just. Budsj. 2020 ***	**Budsjett 2021**	**ØP 2022**	**ØP 2023**	**ØP 2024**
Rammetilskudd	-203 781	-207 016	-210 326	-210 326	-210 327	-210 327
Inntekts- og formuesskatt	-172 299	-180 505	-182 881	-182 881	-182 881	-182 881
Eiendomsskatt	-14 152	-13 697	-13 900	-13 900	-13 900	-13 900
Andre generelle driftsinntekter	-2 518	-2 430	-1 890	-1 879	-1 860	-1 860
Sum generelle driftsinntekter	**-392 751**	**-403 648**	**-408 997**	**-408 986**	**-408 968**	**-408 968**
Sum bevilgninger drift, netto	**363 736**	**369 406**	**371 884**	**366 475**	**366 675**	**365 975**
Renteinntekter	-2 563	-2 300	-1 228	-1 181	-2 486	-2 486
Utbytter	-695	-700	-700	-700	-700	-700
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	-	-
Renteutgifter	10 626	11 240	10 172	10 013	10 060	10 197
Avdrag på lån	18 259	23 434	23 100	24 100	24 775	25 269
Netto finansutgifter	**25 628**	**31 674**	**31 344**	**32 232**	**31 649**	**32 280**
Netto driftsresultat	**-3 388**	**-2 568**	**-5 769**	**-10 279**	**-10 644**	**-10 713**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	11	-8 010	-4 326	-4 223	-3 557	-2 816
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfon	3 789	-	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	7 167	5 442	-1 443	-6 056	-7 087	-7 897
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-			
Sum disponeringer/dekning av netto driftsresulta	**3 388**	**-2 568**	**-5 769**	**-10 279**	**-10 644**	**-10 713**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

**per 01.10.21*

ENHETENES BUDSJETTRAMMER

Folkevalgt og revisjon	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**5 097 000**	**5 097 000**	**5 960 000**	**5 660 000**	**5 960 000**
Godtgjørelser		350 000			
Ordfører godtgjørelse		23 000			
Valg		300 000	- 300 000	300 000	- 300 000
Kontrollutvalgstjenester		100 000			
Tapt arbeidsfortjeneste politikere		20 000			
Postlocal - forskningsprosjekt		70 000			
Sum folkevalgt og revisjon	**5 097 000**	**5 960 000**	**5 660 000**	**5 960 000**	**5 660 000**

Sentraladministrasjon	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**40 052 000**	**40 052 000**	**40 842 000**	**40 192 000**	**40 192 000**
Kontingenter, KS, FOU og OU		100 000			
Perspektivmelding		250 000			
Digitale Akershus		21 000			
Cut-e "testbatterier"		50 000			
Annonser		150 000			
Felles kompetansemidler		300 000			
Økte lisenser IKT		550 000			
Utredning framtidig IKT		200 000			
Fast track digitaliseringspott drift		200 000			
Forsikringer		600 000			
Jevnaker sokn - 2,2 % - av lønnsramme		80 000			
Omstillingstiltak		300 000			
Prosess/samordning merkantile funksjoner		- 810 000	- 650 000		
Skatteoppkrever overf til staten		- 877 000			
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn - overf staten		- 324 000			
Sum sentraladministrasjon	**40 052 000**	**40 842 000**	**40 192 000**	**40 192 000**	**40 192 000**

Oppvekst og kultur	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**155 466 000**	**155 466 000**	**153 193 000**	**151 593 000**	**151 593 000**
Kompensasjon ped.ledere barnehage		168 000			
Fullfinansiering BTI/Utvikling		271 000			
Overf ikke-kommunale barnehager - redusert påslag pensjon 13 -> 11 %		- 1 300 000			
Forebyggende helse overf fra H&O		4 682 000			
Omstilling		- 6 490 000			
Stiftelsen Randsfjordfestivalen		- 350 000			
Frivilligsentraler - øremerket tilskudd fra kulturdep		- 854 000			
Tilpasningsmidler		1 600 000	- 1 600 000		
Sum oppvekst og kultur	**155 466 000**	**153 193 000**	**151 593 000**	**151 593 000**	**151 593 000**

Helse og omsorg	Just. budsj. per 01.10.20	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Ramme i vedtatt budsjett 2020	**137 061 000**	**137 061 000**	**131 428 000**	**127 569 000**	**127 569 000**
Finansiering kommunelege		335 000			
Fontenehuset (avtale 2020 - 2023) ut 2024 ?					- 400 000
Prisjustering		860 000			
Driftsutgifter biler		180 000			
Livsgledehjem		70 000			
Senger og nattbord til avdelingene		240 000			
Treningsleilighet - utvidelse		130 000			
Utskiftinger service på maskiner, ekstrautgifter		100 000			
Rekruttering av sykepleiere		150 000			
Innkjøpsbehov - drift		400 000			
Ressurskrevende brukere økt innslagspunkt (9*46.000)		414 000			
Brakkerigg vaktrom sykepleie		130 000			
Kjernejournal utredning 2020 - implementering 2021		100 000	61 000		

ORG2020 - kantinedrift		- 135 000			
ORG2020 - praktisk bistand		- 450 000			
ORG2020 - korttids		- 4 200 000			
Avansert sykepleie		- 450 000			
Uttrekk forebyggende helse overf O&K		- 4 682 000			
Omstilling		- 2 745 000			
Tilpasningsmidler		3 920 000	- 3 920 000		
Sum Helse og omsorg	**137 061 000**	**131 428 000**	**127 569 000**	**127 569 000**	**127 169 000**

Plan og samfunn	**Just. budsj. per 01.10.20**	**Budsjett 2021**	**Budsjett 2022**	**Budsjett 2023**	**Budsjett 2024**
Ramme i vedtatt budsjett 2020	43 709 000	43 709 000	47 479 000	48 479 000	48 379 000
Fjordlandsbyen Jevnaker som turistdestinasjon, ulike driftstiltak		2 000 000			
Fellespott vedlikehold og reparasjon lekeplassutstyr skoler og bhg		100 000			
Revidering av planer i hht. planstrategi		250 000			
Prosjekter matrikkel, digitalisering i kart, vegnett mm		200 000			
Redusert husleieinntekt utleieboliger		300 000			
Eiendomsstrategiprosjekt, analyser, ekstern bistand mm.		300 000			
Økt avgift Sør-Øst 110-sentral		20 000			
Andel felles utredning fremtidens brann- og redningstjeneste		50 000			
0,41% stilling (kjøp av tjeneste) lukking av avvik forebyggende brann		280 000			
Imøtekomme kvalitetskrav innenfor renhold, Hovsenga barnehage		30 000			
Imøtekomme smittevernrenold mm på Jors + korttidsvikar bhg		600 000			
Utarbeidelse av ny vei- og trafikksikkerhetsplan		150 000			
Økt veivedlikehold generelt, oppstart opptrapping		500 000			
Digitalisering av renholdsplaner og tilrettelegge for bruk av digitalt system		100 000			
Økt vedlikehold bygg og eiendom generelt, oppstart opptrapping		500 000			
Energieffektivisering, driftseffektivisering, aktivering lønn mm		- 1 610 000			
Økt stillingsressurs Plan og samfunn			1 000 000		
Visit Innlandet?					
Sum Plan og samfunn	**43 709 000**	**47 479 000**	**48 479 000**	**48 379 000**	**48 379 000**

Selvkost - Vann, avløp og feiing	**Just. budsj. per 01.10.20**	**Budsjett 2021**	**Budsjett 2022**	**Budsjett 2023**	**Budsjett 2024**
Ramme i vedtatt budsjett 2020	- 7 229 000	- 7 229 000	- 7 229 000	- 7 229 000	- 7 229 000
Ny overordnet plan (hovedplan) VA - dekkes innenfor rammen					
Sum Selvkost	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**	**- 7 229 000**

Overordnet økonomi	**Just. budsj. per 01.10.20**	**Budsjett 2021**	**Budsjett 2022**	**Budsjett 2023**	**Budsjett 2024**
Ramme i vedtatt budsjett 2020	- 4 750 000	- 4 750 000	211 000	211 000	211 000
Lønn og pensjon		4 961 000			
Sum overordnet økonomi	**- 4 750 000**	**211 000**	**211 000**	**211 000**	**211 000**

SUM TOTALT	**369 406 000**	**371 884 000**	**366 475 000**	**366 675 000**	**365 975 000**

Bevilgningsoversikt - investering - §5-5

Bevilgningsoversikt - investering § 5-5	**Regnskap**	**Just Budsj**	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**	**Budsjett**
tall i 1.000 kr	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Investeringer i varige driftsmidler	59 327	89 484	39 141	26 322	19 880	12 440
Tilskudd til andres investeringer	1 110	350	430	1 730	700	0
Kjøp av aksjer og andeler	1 315	1 525	1 550	1 550	1 550	1 550
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**61 753**	**91 359**	**41 121**	**29 602**	**22 130**	**13 990**
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 694	-12 505	-3 688	-3 565	-2 676	-1 688
Tilskudd fra andre	-7 270	0	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-868	-26 000	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-863	-863	-863	-863	-863	-863
Bruk av lån	-17 552	-43 984	-31 866	-20 962	-15 044	-8 633
Sum investeringsinntekter	**-34 247**	**-83 352**	**-36 417**	**-25 390**	**-18 583**	**-11 184**
Videreutlån	3 299	15 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån	-3 299	-15 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Avdrag på lån til videreutlån	3 892	1 800	1 800	2 000	2 200	2 400
Mottatte avdrag på videreutlån	-3 711	-1 797	-1 800	-2 000	-2 200	-2 400
Netto utgifter til videreutlån	**181**	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-11	-8 010	-4 326	-4 223	-3 557	-2 816
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-377	0	10	10	10	10
Netto avsetninger til eller bruk av ubundne investeringsfond	-27 297	0	-388	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføringer fra drift og netto avsetninger	**-27 685**	**-8 010**	**-4 704**	**-4 213**	**-3 547**	**-2 806**
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

BUDSJETTINNSPILL FRA JEVNAKER MENIGHET

fre. 02.10.2020 15:10

Kirkevergen i Jevnaker

Budsjett innspill Jevnaker menighet

Til Liv Astrid Snellingen; Erling Kristiansen

Hei

Sender et foreløpig innspill på budsjett for perioden 2021-2024 som vi kan ha som utgangspunkt for møtet mandag 5. oktober.

Investeringer
Se vedlegg

Driftsmidler
Når det gjelder driftsmidler har menighetsrådet/fellesrådet gjennom de siste tre år ikke fått tildelt midler for lønns- og prisvekst fra Jevnaker kommune. Dette utgjør ca. kr. 300 000.
Det er ikke rom for videre innsparinger uten at det går utover lovpålagte tjenester.
Det må legges inn lønns- og prisvekst for 2021.

Rådet har over flere perioder jobbet for å få inn en diakonstilling, sist i fm med bispevisitasen og møtet med kommunens ledelse og budsjettinnspill for 2020.
Det ble dessverre heller ikke bevilget i 2020.

En diakon er en kirkelig omsorgsarbeider som jobber i hele lokalsamfunnet med og for barn, unge, voksne og eldre. Det finnes også spesialstillinger som retter seg særskilt mot for eksempel barn og unge, dialogarbeid, fattigdomsproblematikk, rus og så videre.
Stillingen er et spleiselag mellom kommunen og kirkelig fellesråd som søker om midler sentralt i bispedømmet. En slik diakonalstilling utløser mye frivillighet som kommer kommunen til gode innen for helse og omsorg.
Helsedirektoratet har gitt ut en veileder om samhandling mellom helse- og omsorgstjenesten i kommunene og tros- og livssynssamfunn. Veilederen slår fast at de som mottar helse- og omsorgstjenester har rett til å utøve sin tro eller sitt livssyn – alene og i fellesskap med andre.
Kommunene har sammen med tros- og livssynssamfunnene ansvar for å sørge for at denne rettigheten blir fulgt opp i praksis. Det er ikke slik at tros- og livssynssamfunnene eller kommunene kan velge bort dette. Vi er forpliktet til å ta ansvar og finne gode løsninger.
Helse- og omsorgstjenester i enhver kommune skal ytes med utgangspunkt i et helhetlig menneskesyn og ivareta menneskers fysiske, psykiske, sosiale, kulturelle og åndelige behov. Det

åndelige behovet handler om eksistensiell omsorg, hva den enkelte definerer som åndelig, hva som er viktig i livet og hva som gir livskvalitet.
Det å kunne snakke med en fagperson på dette feltet er kommunens ansvar i helse- og omsorgtjenestene. En diakon vil med sin masterutdanning besitte den riktig kompetansen og kunnskapen til å møte menneskers åndelige og eksistensielle behov.

For at Jevnaker menighet skal kunne søke om midler og tildeling av stilling, må 50 % av finansieringen være finansiert lokalt.
Søkeprosessen for å få tildelt en diakonstilling og ansettelse tar tid. Det bes om at det legges inn en lokal finansiering for siste halvår 2021, ca kr. 170 000.

Med vennlig hilsen

Mari Hellum Freitag
Kirkeverge
Jevnaker Menighet
Postboks 60
3521 Jevnaker
Tlf 400 03 885
Tlf. dir. 916 07 985
E-post: kirkevergen@jevnaker.kommune.no

Investeringer og andre behov for utvidet ramme	2021	2022	2023	2024
Slokkeanlegg kirkene	**6 400 000**			
Toalettanlegg Jevnaker kirkegård	**750 000**			
Universell utforming	**300 000**	**350 000**		
Ringeanlegg kirke	**330 000**			
Maskinpark kirkegårdene	**130 000**			
Prosjektering Randsfjord kirkegård	**300 000**			
Orgel Randsfjord kirke		**300 000**		
Livssynsnøytralt rom		**275 000**	**3 500 000**	
Tak Randsborg Menighetshus			**400 000**	
Sum rammeutvidelse	**8 210 000**	**925 000**	**3 900 000**	**0**